

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

на тему Економічний механізм функціонування підприємств та обґрунтування пропозицій щодо його удосконалення в умовах ринку

Виконала студентка 2 курсу,
групи ЗЕП-22ск
напряму підготовки 051-Економіка
Сахновська А.О.

Керівник Бондарчук О.М.

Рецензент Кадол Л.В.

Кривий Ріг
2024 р.

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами
Ступінь вищої освіти бакалавр
Напрямок підготовки 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри ЕОУП,
проф., д.е.н. Шахно А.Ю.
« » 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу студенту

Сахновській Альбіні Олександрівні

1. Тема роботи Економічний механізм функціонування підприємств та обґрунтування пропозицій щодо його удосконалення в умовах ринку

Керівник теми Бондарчук Ольга Михайлівна, доцент, к.т.н.
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, звання)

Затверджені наказом по університету від 02.04.2024 р. № 243с

2. Строк подання студентом роботи: 07.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: електронна звітність smida.ua, звіти про роботу підприємства за 2021-2023 рр. з офіційного сайту підприємства, періодична та спеціальна література з економіки, методичні вказівки кафедри економіки, організації та управління підприємствами

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Економічний механізм функціонування підприємства та принципи його забезпечення. 2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Matroluxe». 3. Обґрунтування пропозицій з покращення економічного механізму функціонування ТОВ «Matroluxe».

5. Перелік графічного матеріалу _____

1. Елементи економічного механізму функціонування підприємства та чинники успіху в ринкових умовах. 2. Результати аналізу техніко-економічних показників ТОВ «Matroluxe». 3. Результати оцінювання економічного механізму функціонування ТОВ «Matroluxe». 4. Пропозиції щодо покращення економічного механізму функціонування ТОВ «Matroluxe».

6. Консультанти розділів роботи:

Розділи	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	доц. Бондарчук О.М.		
Розділ 2	доц. Бондарчук О.М.		
Розділ 3	доц. Бондарчук О.М.		
Нормоконтроль	доц. Поліщук І.Г.		

7. Дата видачі завдання _____ 14.03.2024 р. _____

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі студентом за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	14.03.24	
2	Збір матеріалів до випускної роботи	15.03.24-29.03.24	
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань випускної кваліфікаційної роботи	30.03.24-03.04.24	
4	Підготовка I розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	04.04.24-19.04.24	
5	Підготовка II розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	20.04.24-04.05.24	
6	Підготовка III розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	05.05.24-17.05.24	
7	Підготовка вступної частини	18.05.24-19.05.24	
8	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	20.05.24-24.05.24	
9	Перевірка роботи на плагіат	21.05.2024	
9	Отримання відгуку керівника та рецензії	22.05.24-31.05.24	
10	Попередній захист роботи	03.06.24	
11	Захист роботи в ДЕК	18.06.2023	

Студент _____ Сахновська А.О. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Бондарчук О.М. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу за темою:
«Економічний механізм функціонування підприємств та
обґрунтування пропозицій щодо його удосконалення в умовах ринку»

Випускна кваліфікаційна робота: 78 с., 19 табл., 22 рис., 28 формул, 37 джерела, 4 додатки.

Мета роботи: визначення принципів економічного механізму функціонування підприємства та оцінювання його ефективності.

Об'єкт дослідження: особливості формування ефективного економічного механізму функціонування підприємства.

Предмет дослідження: економічний механізм підвищення ефективності функціонування на прикладі ТОВ «Matroluxe».

Методи дослідження: економічного аналізу, обробки статистичних даних – для проведення дослідження діяльності підприємства в цілому та оцінки рівня ефективності економічного механізму функціонування зокрема; метод прогнозування – для виявлення резервів та розробки заходів щодо покращення ефективності функціонування підприємства з використанням факторного та регресійного аналізів.

У випускній кваліфікаційній роботі проведено аналіз сучасної літератури з питань сутності економічного механізму функціонування підприємства та його основних елементів, а також методології оцінювання його ефективності. На прикладі ТОВ «Matroluxe» здійснено аналіз його виробничо-господарської діяльності, техніко-економічних показників та показників фінансового стану за 2021-2023 роки. Проаналізовано економічний механізм функціонування підприємства: види продукції та її характеристики, динаміку вартості активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, оборотність активів, рентабельності (активів, власного капіталу, продажів та реалізації продукції). На основі кореляційного та факторного аналізів виявлено основні потенційні резерви для покращення ефективності економічного механізму функціонування та його впливу на загальні результати діяльності підприємства. При реалізації запропонованих заходів по оптимізації економічного механізму через опитування потенційних споживачів, зменшення втрат робочого часу водіїв підприємства за рахунок покращення організації перевезень, контроль за витрачанням паливно-мастильних та експлуатаційних витрат рівень рентабельності від реалізації може збільшитися з 3,5 до 4,3% (на 22,9%). Бюджет витрат на впровадження пропозицій 520 тис. грн., а додатковий доход підприємства – 1580,8 тис. грн.

В роботі при розрахунках використано програмний продукт Microsoft Office Excel.

**ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ, ДОХОД, ВИТРАТИ,
ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПІДПРИЄМСТВО, АНАЛІЗ,
ЕФЕКТИВНІСТЬ**

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	8
1.1. Сутність та основні елементи економічного механізму функціонування підприємства.....	8
1.2. Методологія оцінювання ефективності економічного механізму функціонування підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «MATROLUXE».....	29
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	29
2.2. Результати дослідження ефективності економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe».....	39
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ З ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «MATROLUXE».....	50
3.1. Виявлення впливу показників діяльності ТОВ «MatroLuxe» на ефективність його економічного механізму.....	50
3.2. Рекомендації щодо покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe».....	60
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Забезпечення економічного механізму функціонування підприємства є принципово важливим для його стійкості та зростання. Під економічним механізмом зазвичай слід розуміти сукупність конкретних форм зв'язків, а також систему правових, організаційно-управлінських і фінансово-економічних важелів.

Особливість сучасного функціонування підприємств полягає в тому, що навіть найретельніший аналіз не дозволяє повністю розкрити механізм ринкового успіху, оскільки він виходить за рамки підприємств: найважливіші його компоненти знаходяться у зовнішньому середовищі підприємства, що являє собою складну систему (держава, постачальники, конкуренти, споживачі, економічні та політичні структури, фактори науково-технічного прогресу, соціокультурні та інші фактори). У зв'язку з цим дослідження процесу функціонування підприємства вимагає застосування системного підходу, що фокусує увагу не тільки на самому підприємстві, а й на навколишньому його ринковому середовищі. Підприємство розглядається не як ізольована і незалежна структура, а як відкрита економічна система.

У даний час зовнішнє середовище ставить жорсткі умови для побудови внутрішнього середовища підприємства, що вимагає заміни існуючих підходів до управління ним на якісно нові методи господарювання, що зумовлюють постановку завдань стабілізації господарських процесів, узгодження системи загальних, приватних і одиничних пропорцій між видами діяльності, впровадження в нього досягнень науково-технічного прогресу і прийняття в зв'язку з цим нових управлінських рішень, що забезпечують стійкість функціонування підприємства в цілому. Тому дослідження даної кваліфікаційної роботи для виробничо-торгового підприємства є своєчасною та актуальною.

До причин, які підкреслюють актуальність економічного механізму функціонування підприємств відносимо наступні чинники:

- ефективність розподілу ресурсів: економічний механізм керує тим, як ресурси розподіляються на підприємстві. Ефективний розподіл ресурсів максимізує продуктивність і мінімізує відходи, дозволяючи підприємству досягати своїх цілей, зберігаючи цінні ресурси;
- управління витратами: ефективні економічні механізми дозволяють підприємствам ефективно управляти витратами, що важливо для підтримки конкурентоспроможності та прибутковості. Оптимізуючи виробничі процеси, мінімізуючи накладні витрати та домовившись про вигідні умови з постачальниками, підприємства можуть покращити структуру витрат і фінансові показники;
- отримання доходу: економічний механізм впливає на те, як підприємства отримують дохід від продажу товарів і послуг. Встановлюючи належні ціни на продукцію, орієнтуючись на прибуткові сегменти ринку та впроваджуючи ефективні стратегії продажів і маркетингу, підприємства можуть збільшити свої потоки доходів і розширити свою клієнтську базу;
- інвестиції та інновації: добре функціонуючий економічний механізм заохочує інвестиції в інновації та технологічний прогрес, сприяючи довгостроковому зростанню та конкурентоспроможності. Підприємства, які виділяють ресурси на дослідження та розробки, диверсифікацію продукції та розширення ринку, мають кращі позиції для адаптації до мінливої динаміки ринку та використання нових можливостей;
- управління ризиками: економічні механізми допомагають підприємствам визначати, оцінювати та керувати різними типами ризиків, включаючи ринкові ризики, фінансові ризики та операційні ризики. Шляхом впровадження надійних методів управління ризиками підприємства можуть пом'якшити вплив несприятливих подій і невизначеності на свою діяльність;
- відповідність нормативним вимогам: дотримання нормативних вимог забезпечує відповідність законодавству, підвищує прозорість і підтримує репутацію підприємства та довіру серед зацікавлених сторін.

В зв'язку з цим метою випускової кваліфікаційної роботи є визначення принципів економічного механізму функціонування підприємства та оцінювання його ефективності.

Об'єктом дослідження стали особливості формування ефективного економічного механізму функціонування підприємства.

Предметом дослідження – економічний механізм підвищення ефективності функціонування на прикладі ТОВ «Matroluxe».

Для досягнення поставленої мети вирішувались наступні завдання:

- проаналізувати сутність та основні елементи економічного механізму функціонування підприємства;
- проаналізувати показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Matroluxe» та оцінити його фінансовий стан;
- оцінити ефективність економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe»;
- запропонувати заходи з покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe».

При написанні випускової роботи були використанні праці вітчизняних та закордонних економістів. Важливу роль інформаційного забезпечення відіграють Закони України, нормативні акти та інші постанови чинного законодавства. Для розрахунків була застосована звітність про діяльність ТОВ «MatroLuxe» за 2021-2023 роки з офіційного сайту підприємства <https://matroluxe.com/pro-kompaniyu>.

Для проведення дослідження діяльності підприємства та ефективності його економічного механізму в випусковій роботі використані методи економічного аналізу, обробки статистичних даних – для проведення дослідження діяльності підприємства в цілому та оцінки рівня ефективності економічного механізму функціонування зокрема; метод прогнозування – для виявлення резервів та розробки заходів щодо покращення ефективності функціонування підприємства з використанням факторного та регресійного аналізів.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.1. Сутність та основні елементи економічного механізму функціонування підприємства

Економічний механізм функціонування підприємства об'єднує в собі сукупність організаційних та економічних форм та методів впливу на господарську діяльність з метою досягнення поставлених цілей та забезпечення максимального рівня поточної результативності та підвищення ефективності в майбутньому.

В умовах ринку цей механізм обумовлений системою ринкових відносин. Основна вимога, яку ринок висуває до підприємства – працювати так, щоб результатом діяльності була не тільки необхідна суспільству продукція (послуги), а й отримання прибутку, тобто завжди має бути перевищення доходу над витратами, і чим більшим є це перевищення, тим прибутковіше здійснює діяльність підприємство.

Якщо розглядати діяльність суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки то необхідно відмітити, що її рушійною силою є економічний інтерес всіх учасників процесу – власників, керівників та інших працівників підприємства всіх рівнів. Цей інтерес виражається в економічних вигодах різного типу та характеру. Для власника чи підприємця така вигода полягає у збільшенні ринкової вартості підприємства, отриманні прибутку, а для найманих працівників – у своєчасній та відповідній його вкладу оплаті праці. Якщо розглядати вигоду некомерційних організацій, то вона полягає у задоволенні потреб у благах, отримання яких є метою діяльності цих організацій. При цьому економічний механізм функціонування підприємства в найкращому його прояві повинен забезпечувати збіг інтересів усіх

учасників господарської діяльності – власників, керівників компаній, працівників.

Вітчизняні вчені-економісти досліджуючи економічний механізм постійно уточнюють його сутність у відповідності з умовами здійснення діяльності підприємств (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Тлумачення поняття економічного механізму

Автор, джерело	Визначення поняття з точки зору різних підходів
✓ Системний підхід	
Вікіпедія [3]	сукупність елементів впливу на економічні інтереси суб'єктів господарювання, яка враховує особливості його зовнішнього та внутрішнього середовища
Економічна енциклопедія [4, с. 355]	набір ланок та елементів, що приводить в дію систему
Максименко І.О, Бокій В.І. [5, с. 124]	порядок певного виду діяльності, що має складну організаційну систему, яка трансформує вхідні умови у очікуваний вихід
Князь С.В. та ін. [6, с. 98]	набір економічних засобів, форм і методів дії, що включає нормативну базу, економічні санкції, ціноутворення, стимулювання праці, критерії ефективності
✓ Процесний підхід	
Чаленко А.Ю. [7, с. 30]	сукупність ресурсів економічного процесу і способів їх поєднання
Верхоляд І.М. [8]	порядок процесів, в основі яких лежать стадії, що і визначають пріоритетність завдань
Кіпіоро І.М. [9, с. 111]	сукупність форм, методів, алгоритмів та інструментів щодо вибору й впливу на економічні процеси
✓ Комплексний підхід	
Лисенко Ю. [10, с. 86]	система формування цілей і стимулів для перетворення в процесі діяльності ресурсів у продукт задоволення попиту споживачів
Гончарук А.Г. [11, с. 165]	система економічних інструментів для формування виробничих відносин
Попова А.О. [12, с. 175]	система впливу на управлінський процес

Економічний механізм функціонування підприємства має бути орієнтований на досягнення стратегічних цілей розвитку. А головною метою будь-якого бізнесу є забезпечення сталого розвитку та зміцнення конкурентних позицій на ринку. Виходячи з цієї мети, механізм функціонування повинен сприяти вирішенню наступних завдань [13]:

- формування умов для як найповнішого задоволення потреб споживачів у своїх товарах (послугах) у межах обраного сегмента ринку. Для вирішення цієї проблеми необхідно вивчати (досліджувати та аналізувати) ринок, удосконалювати продукт діяльності та цінову політику;
- забезпечення економічності господарської діяльності. Це завдання вирішується на основі оптимізації (скорочення) витрат праці, матеріалів і фінансових ресурсів на організацію виробничих процесів, здійснення комерційної діяльності та управління підприємством;
- збільшення обсягу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, та забезпечення його ефективного використання. Це завдання вирішується на основі збільшення обсягів діяльності шляхом реалізації ефективної цінової та амортизаційної політики, податкового планування, покращення співвідношення між долями прибутку, що операційно використовуються та тією, що іде на капіталізацію;
- зниження рівня економічних та господарських ризиків, пов'язаних з діяльністю. Для вирішення цієї проблеми необхідно ефективно управління діловими, фінансовими, інвестиційними та іншими ризиками. Зниження ризиків забезпечує стабільність розвитку та передбачуваність результатів діяльності;
- забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства. Це завдання виконується на основі високої інвестиційної активності, здатності підприємства ефективно акумулювати власні фінансові ресурси для забезпечення зростання різних видів активів, підвищення фінансової стійкості. На підвищення ринкової вартості підприємства впливають позиції, отримані на ринку, його репутація, кваліфікація співробітників, технології ведення господарської діяльності та управління.

Сутність економічного механізму функціонування підприємства визначається його елементами та зв'язком між ними (рис. 1.1 [14]).

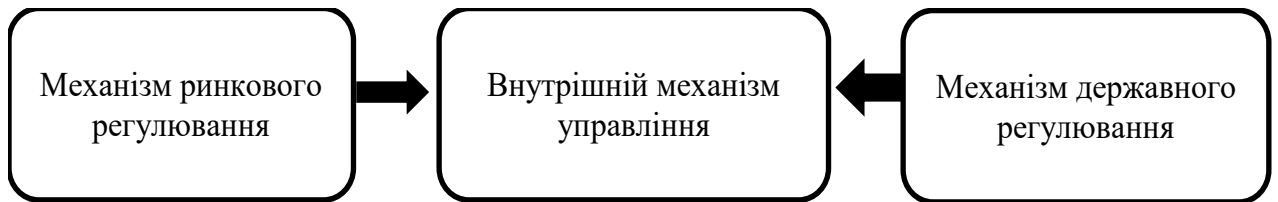

Рис. 1.1 – Елементи економічного механізму функціонування підприємства

Механізм ринкового регулювання підприємства на ринку товарів і послуг проявляється через попит і пропозицію, які визначають формування цін на продукцію, визначають можливості знайти нові ринки збуту або розширити сферу діяльності в обраному сегменті ринку. Враховуючи вплив ринкової кон'юнктури, складається певна система економічних відносин між постачальниками та споживачами. Крім того, діяльність підприємств залежить від процесів регулювання фінансового ринку, ринку факторів виробництва та ринку праці [15, с. 89]. Так, попит і пропозиція фінансового ринку впливає на формування процентних ставок, визначаючи доступність до джерел кредитування, і показує середню норму прибутку на капітал. Попит і пропозиція на ринку праці впливають на формування заробітної плати працівників.

Ринковий механізм вимагає від підприємства керуватися діловими міркуваннями при прийнятті управлінських рішень. А комерційний розрахунок проявляється у використанні принципів обґрунтування економічної доцільності окремих операцій та всього циклу діяльності – створення підприємства, придбання обладнання, здійснення угод по співпраці з постачальниками ресурсів та споживачами продукції. Основою успіху цього є окупність витрат, прибутковість, утримання позицій на ринку, забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Механізм державного регулювання діяльності реалізується через наступні процеси та функції [16, 17]:

- забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання;
- визначення прав та обов'язків учасників ринку;

- правовий захист майнових відносин підприємств;
- створення конкурентного середовища, розвиток антимонопольної політики;
- стимулювання ділової активності підприємств;
- ефективний контроль за дотриманням підприємствами законодавчих та нормативних вимог.

Серед методів державного регулювання діяльності суб'єктів економіки можна згадати правові, фінансово-економічні та соціальні.

Внутрішній механізм управління діяльністю підприємства формується самим підприємством і включає наступні ключові елементи [18, с. 12-14; 19]:

- вибір організаційно-правової форми підприємства;
- формування організаційної структури підприємства;
- формування внутрішньої системи регулювання господарською діяльністю;
- прогнозування та планування;
- ціноутворення;
- управління якістю;
- економічне стимулювання та мотивація праці;
- інноваційно-інвестиційна діяльність;
- організація контролю за прийняттям управлінських рішень;
- використання різних форм зовнішньої підтримки діяльності підприємства.

З цих позицій здійснення діяльності суб'єктами господарювання в ринкових умовах передбачає пошук і розвиток кожного з них свого місця та власного шляху розвитку. Іншими словами, щоб не просто утриматися, але й розвиватися на ринку, бізнес повинен покращувати своє економічне становище: завжди мати найкраще співвідношення між витратами та результатами виробництва; знаходити нові шляхи інвестування капіталу, знаходити нові ефективні способи доставки продукції покупцям, дотримуватись відповідної політики щодо продукту тощо.

Це має поєднуватися з використанням в повній мірі внутрішніх резервів розвитку, які можна поділити на три основні групи:

1. Фактори ресурсного забезпечення виробництва. До них відносимо фактори виробництва (будівлі, споруди, знаряддя праці, обладнання, земля, сировина, паливо, праця, інформація тощо), тобто те без чого неможливо уявити виробництво продукції та надання послуг необхідних ринку за якістю та кількістю.

2. Фактори, що забезпечують бажаний рівень економічного та технічного розвитку бізнесу (НТП, організація праці та виробництва, підвищення кваліфікації, інноваційна діяльність, інвестиції тощо).

3. Фактори, що забезпечують комерційну ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства (можливість більш ефективно здійснювати комерційну та постачальницьку діяльність).

Для найсприятливішого поєднання цих груп факторів з метод досягнення найкращого результату зазвичай використовується модель економічного механізму, що представлена на рис. 1.2.

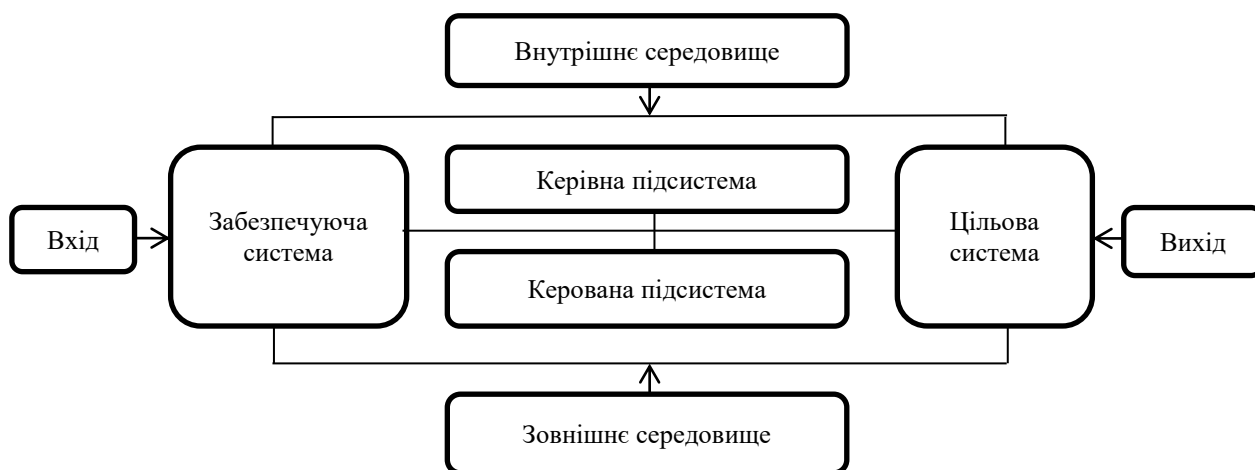

Рис. 1.2 – Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємства (на підставі [20])

Між згаданими групами факторів немає чіткої межі. Так, більшість засобів виробництва є не тільки необхідною умовою виробництва товарів і послуг, а й визначають його технічний рівень. При цьому вони відрізняються

рівнем виробничого впливу. Отже, перша група факторів визначає ресурси підприємства, його можливості, а рівень реалізації їх залежить від використання факторів другої групи.

Особливий інтерес приваблює третя група факторів. Її виникнення та ефективно використання безпосередньо пов'язане з ринковими відносинами, а реалізація спрямована на:

- забезпечення виробничої ритмічності підприємства, що забезпечує всі необхідні ресурси для виробництва товарів за якістю та кількістю, що дозволяє їй відповідати вимогам ринку;
- зниження виробничих витрат або утримання їх на фіксованому рівні шляхом ефективного ведення бізнесу взагалі чи окремих його ланок;
- отримання такого рівня прибутку, який би забезпечував техніко-економічний розвиток підприємства та забезпечував йому покращення його конкурентної позиції на ринку.

Загальний механізм створення умов діяльності підприємства з урахуванням цих факторів в ринкових умовах демонструє рис. 1.3.

Різна роль факторів у продукуванні продукту діяльності та розвитку підприємства визначає специфіку використання кожної групи факторів.

Особливістю забезпечення ресурсами те, що воно може становити до 90% активів і грошових коштів підприємства, а також переносить свою вартість на готову продукцію частинами (основний капітал) або повністю (предмети праці, персонал). Тому і виникають різні умови їх забезпечення. Наприклад, основні засоби через свою високу цінність і тривалість використання повинно мати високу продуктивність, економічне використання, універсальність, надійність роботи, а предмети праці за кількістю і якістю повинні бути достатніми для виробництва запланованого обсягу діяльності, а також мати мінімально можливий рівень для недопущення підвищення собівартості в тому числі і за рахунок утворення надлишкових запасів.

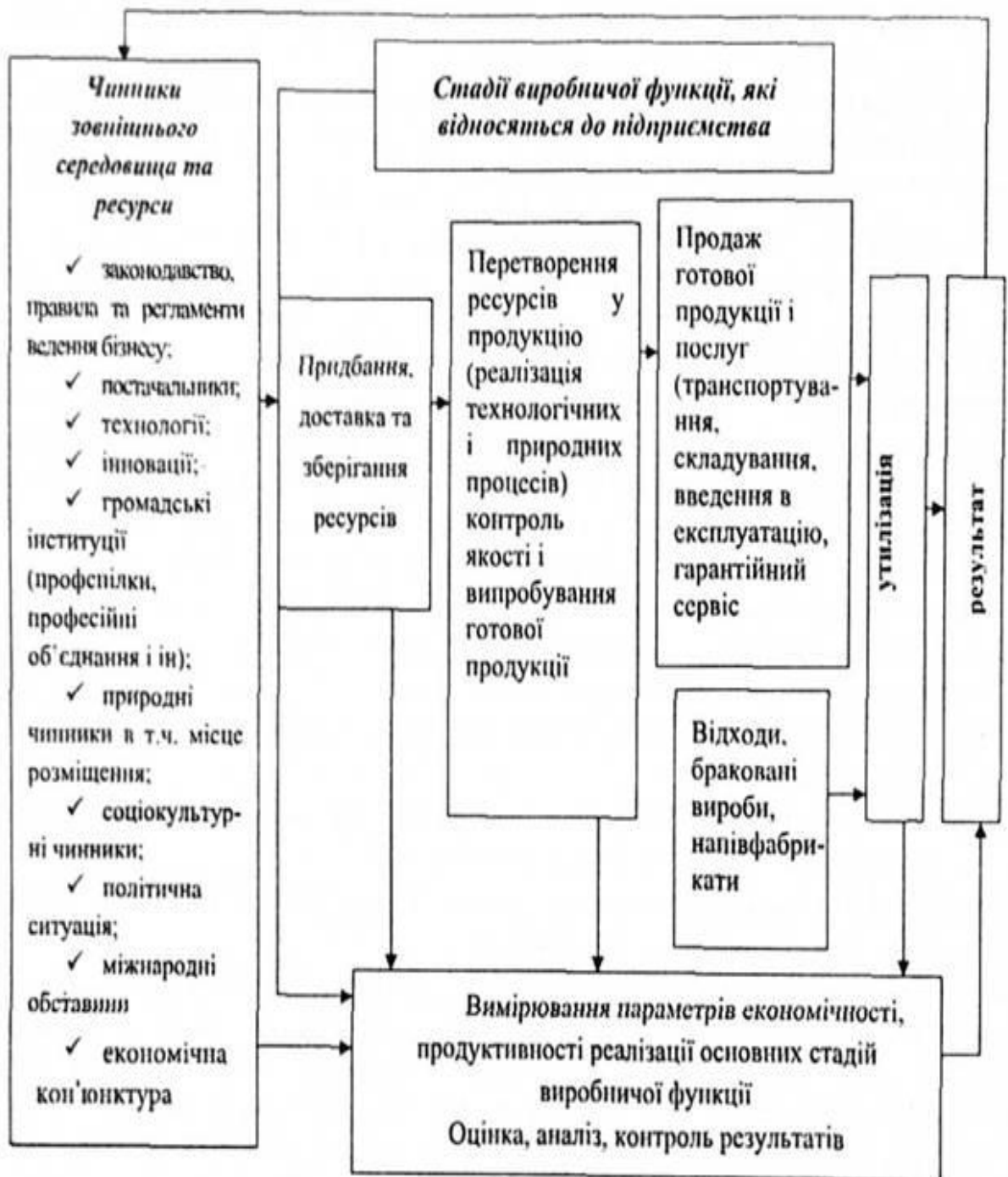

Рис. 1.3 – Організаційно-економічні умови успішного функціонування підприємства в ринкових умовах

З іншого боку необхідне дотримання принципу раціонального використання наявних виробничих ресурсів, для чого насамперед необхідно враховувати сутність економічних аспектів, таких як витрати, прибуток, рентабельність, ціни, а також алгоритм їх формування на підприємстві та динаміку зміни. Без розуміння цього неможливо вирішити питання: що, скільки, як, якого виду діяльність здійснювати чи який продукт виробляти. Підприємству необхідно постійно контролювати співвідношення доходів і витрат, пов'язаних з виробництвом товарів і наданням послуг. Зокрема, приймаючи рішення про вид діяльності з урахуванням його масштабів важливо усвідомлювати зміни середніх виробничих витрат на одиницю продукції і бажано не тільки власних, а й своїх конкурентів.

При прийнятті рішення про розширення бізнесу необхідно оцінити граничні витрати, так як зі збільшенням масштабів виробництва, викликаним додатковою наявністю продукту на ринку, собівартість одиниці продукції знижується. І розуміння того, що цей спад не може бути безмежним і настає момент, коли вона починає зростати. Тому важливо формувати і здійснювати такі витрати, які забезпечують найкращий результат. Відповідно на практиці це означає отримання максимально можливого прибутку.

Якщо зупинитися на прибутку, як на основній меті діяльності комерційного суб'єкту діяльності необхідно сказати, що у ринкових умовах як свідчить світова практика, є три основні джерела прибутку [21, 22, 23 с. 167]:

- за рахунок монопольного становища підприємства у виробництві певного виду продукції;
- пов'язано з особливостями виробничо-господарською діяльністю – при цьому величина прибутку залежить від адекватності вибору продукту, рівня конкуренції, обсягів виробництва та структури зниження витрат;
- за рахунок впровадження інноваційного підходу і бажано у всіх функціональних напрямках підприємства.

Ефективність функціонування підприємства та його економічне зростання багато в чому залежить від адекватного управління та оптимізації організації всіх сторін його діяльності. Саме по собі використання того чи іншого фактора разом в поєднанні навіть з іншими факторами не означає, що буде забезпечено бажаний економічний і технічний розвиток підприємства. Необхідна інтеграція цих факторів. І це вже відноситься до управління діяльністю в ринкових умовах. Вимоги до управління можна умовно визначити так: знає – може – хоче – встигає. Досить відсутності одного з елементів, і система руйнується. Однак для задоволення цих вимог адміністрація повинна мати власну організацію внутрішнього контенту.

Якщо говорити про ринкове середовище і про можливості досягненні успіху окремого підприємства, то необхідно враховувати, що характерними ознаками ринкових відносин є залучення не лише великого бізнесу, а й великої кількості підприємців, приватних власників, а також сучасної динамічності господарських процесів в світі. Це зумовлює необхідність вивчення особливостей ведення бізнесу конкурентами (особливо лідерів бізнесу), специфіки досягнення ними результатів діяльності та використання їх досвіду для покращення власної ефективності.

В умовах ринкових відносин, в умовах конкуренції та виникнення часом непередбачуваних ситуацій діяльність підприємств неможлива без ризику. Кожне підприємство несе ризики, пов'язані з її виробничою, господарською та іншою діяльністю, і відповідає за наслідки управлінських рішень. Саме загрози змушують підприємства економити ресурси, звертати увагу на розрахунок ефективності впроваджуваних проектів, окремих бізнес-операцій тощо. Фактор ризику особливо зростає в періоди нестабільної економічної ситуації під впливом інфляційних процесів. В загальному вигляді ризики визначають ймовірність того, що суб'єкт діяльності зазнає збитків або втрат у разі прийняття помилкового управлінського рішення. Тому необхідно враховувати це та використовувати способи мінімізації їх впливу на діяльність підприємства (рис. 1.4).

Рис 1.4 – Організаційні способи впливу на ризики в економічному механізмі функціонування підприємства

При врахуванні ризиків та використанні способів мінімізації їх впливу на підприємство необхідно керуватися трьома основними принципами: не ризикувати більше, ніж дозволяє власний капітал підприємства; не забувати про наслідки ризику; не ризикувати більшим для отримання незначного.

Поточна ситуація в Україні спричинила різке зростання ризиків і реалізацію загроз фінансовій стабільності підприємств по удосконаленню економічного механізму функціонування. При цьому війна в Україні вплинула і на темпи глобального зростання, що привело до зниження міжнародної торгівлі, підвищення цін на енергоносії, сировину, продукти харчування. Стосовно діяльності бізнесу ситуація спричинила зниження продуктивності праці та прискорення інфляції. Для вирішення проблем 05.02.2024 року Комітет з фінансової стабілізації України схвалив концепцію щодо створення системи страхування від воєнних ризиків [24].

1.2. Методологія оцінювання ефективності економічного механізму функціонування підприємства

Методика оцінки ефективності функціонування підприємств здійснюється за певними показниками та критеріями з використанням алгоритмів розрахунку.

При оцінці ефективності необхідне розуміння структури причинно-наслідкових зв'язків між результатом та чинниками, що його визначають, наприклад витратами, ресурсним потенціалом, спроможність підприємства розвиватися тощо [25, с. 33].

В системному аналізі та управлінні під ефективністю розуміється комплексна операційна властивість, яка описує якість функціонального процесу та рівень її адаптації до досягнення мети. Цільовий підхід в оцінюванні результатів дозволяє точно відобразити різні прийоми роботи підприємства: нормальні (при простому та розширеному відтворенні), кризові (виживання в екстремальних умовах), перехідні (відновлення нормальної роботи після кризи).

Можна виділити також підхід до оцінки ефективності, коли діяльність конкретного підприємства чи бізнесу розглядається не ізольовано від зовнішнього середовища, а як більш складна з характеристиками, що постійно знаходяться в динаміці. У рамках цього процесу діяльність можна вважати ефективною не просто, якщо витрачається ресурсів менше, ніж у конкурентів, а коли система «підприємство – забезпечуюча компонента» досить стійко і безперервно функціонує протягом значного періоду часу. Іншими словами, ефективним є те підприємство, яке може адаптуватися до викликів зовнішнього середовища, та коли присутня гармонізація попиту та пропозиції по відношенню до всіх функцій та видів робіт, які воно виконує на ринку.

Таким чином, можна визначити ефективність діяльності за допомогою двох основних факторів:

- алокативна ефективність, яка показує наскільки продуктивно розподіляються та використовуються ресурси, а також як вони економно (раціонально) використовуються;
- адаптивна ефективність, яка свідчить про ефективність реалізації поставлені цілі та завдання, а також різні рівні адаптації внутрішніх і зовнішніх систем зміни середовища в процесі досягнення цілі.

Найбільш вживаними методами оцінювання результатів роботи підприємств, а також найважливіші використовувані показники при цих методах, представлені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Методики оцінювання ефективності функціонування економічного механізму підприємства

Назва методик / автори, джерело	Зміст методик
Методика ССП. Kaplan Robert S., Norton David P. [26]	запропонована аналіз стратегічних напрямків функціонування підприємства, аналіз та порядок оцінювання як фінансових так і не фінансових показників
Методика ФСА. [27, с. 255-261]	основана на принципах експертної оцінки для визначення значимості показників виробництва продукції та вимог споживачів до неї
EVA – оцінювання доданої вартості. Модель Stewart B., Stern D. [28]	оцінюється вартість компанії (фундаментальна), враховуючи поточне зростання цін та їх вплив на вартість майбутніх активів. Використовується кілька методів EVA: ROIC, ROI та CFROI
Метод розрахунку економічної маржі (ЕМ)	найбільш універсальний показник для аналіз та оцінювання інвестицій, який поєднує в собі переваги методів оцінки вартості підприємства
Статистичні методи аналізу ефективності функціонування	Оцінювання проводиться з використання статистичних даних. Важливим при цьому є аналіз синергетичного ефекту.

Якщо ми розуміємо ефективність функціонування (виробництва) як взаємозв'язок витрат та отриманого ефекту, то відповідно результатом вважаємо кількість продукції та прибуток. Отже ефективність – це рівень використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів підприємства з метою досягнення економічного результату (прибутку).

Основні критерії ефективності економічного механізму функціонування підприємства в їх загальному вигляді представлені на рис. 1.5.

Рис. 1.5 – Критерії ефективності економічного механізму функціонування

З урахуванням наявності різних напрямків ефективності, основним все ж таки є отримання найбільшого результату при найнижчих витратах, або при тих же ресурсах – більший результат. Фінансово-економічні результати визначаються, аналізуються та плануються на основі показників поточного стану та зміни прибутку та рентабельності. Ефективність визначається результативними показниками господарської діяльності.

Важливо розрізняти загальні показники ефективності, що характеризують ефективність господарської діяльності в цілому та конкретні показники ефективності, що характеризують рівні використання окремих видів ресурсів і коштів підприємства (табл. 1.3).

В умовах ринкової економіки підприємства повинні добиватися підвищення ефективності використання всіх наявних у нього ресурсів, що в свою чергу забезпечуватиме підвищення загальної ефективності функціонування економічного механізму, посилення конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Це досягається шляхом ефективного управління фінансовими, трудовими та матеріальними ресурсами на основі виваженого стратегічного планування, прогнозування,

моніторингу, діагностики, аналізу діяльності та прийняття адекватних ситуації управлінських рішень.

Таблиця 1.3 – Класифікація показників ефективності функціонування підприємства

Рівень значимості	Назва	Економічний зміст	Розрахункова формула
1	2	3	4
Загальні	Рентабельність капіталу (ROA)	Прибуток на 1 грн. господарських коштів (капіталу)	$ROA = \frac{PF}{K} \times 100$ (1.1)
	Рентабельність власного капіталу (ROE)	Чистий прибутку на 1 грн. власних коштів	$ROE = \frac{PF_{\text{чист}}}{K_{\text{власн}}} \times 100$ (1.2)
	Рентабельність реалізації	Прибуток від звичайної діяльності на 1 грн. реалізованої продукції	$R_{\text{реал}} = \frac{PF_{\text{звичдйялт}}}{\sum B_{\text{реалпродукції}}} \times 100$ (1.3)
	Рентабельність витрат	Чистий прибутку на 1 грн. виробничих витрат	$R_{\text{витрат}} = \frac{PF_{\text{чист}}}{\sum C_{\text{виробн}}} \times 100$ (1.4)
Конкретні	Ефективність основних засобів (ОсЗ)		
	Фондовіддача	Вартість виробленої та реалізованої продукції на 1 грн. вартості ОсЗ	$\Phi B = \frac{B_{\text{прод}}}{B_{\text{ОсЗ}}}$ (1.5)
	Рентабельність ОсЗ	Чистий прибутку на 1 грн. ОсЗ	$R_{\text{ОсЗ}} = \frac{PF_{\text{чист}}}{B_{\text{ОсЗ}}} \times 100$ (1.6)
	Окупність ОсЗ	Період за який повертаються кошти вкладені в ОсЗ	$T_{\text{окуп}} = \frac{\overline{B_{\text{ОсЗ}}}}{PF}$ (1.7)
	Ефективність оборотних засобів (ОбЗ)		
	Оборотність ОбЗ	Тривалість (днів) одного обороту ОбЗ	$O_{\text{ОбЗ}} = \frac{\overline{B_{\text{ОбЗ}}}}{B_{\text{прод}}} \times 365$ (1.8)
	Коефіцієнт оборотності ОбЗ	Кількість оборотів за календарний період (рік)	$K_{\text{ОбЗ}} = \frac{B_{\text{прод}}}{B_{\text{ОбЗ}}}$ (1.9)
	Рентабельність ОбЗ	Чистий прибутку на 1 грн. ОбЗ	$R_{\text{ОбЗ}} = \frac{PF}{B_{\text{ОбЗ}}} \times 100$ (1.10)

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4
Конкретні	Ефективність трудового ресурсу (ТР)		
	Продуктивність праці	Продукція на одного працівника	$ППП = \frac{ВП}{Ч} \quad (1.11)$
	Рентабельність ФОП	Прибуток на 1 грн. ФОП	$R_{\text{ФОП}} = \frac{PF}{\text{ФОП}} \times 100 \quad (1.12)$
	Рівень витрат на ОП	Витрат на ОП на 1 грн. реалізованої продукції	$P_{\text{ОП}} = \frac{\text{ФОП}}{B_{\text{прод}}} \times 100 \quad (1.13)$
	Коефіцієнт співвідношення приросту ПП та ЗП	Співвідношення темпів приросту ПП та ЗП працівників	$K_{\text{ПП/ОП}} = \frac{\Delta \text{ПП}}{\Delta \text{ОП}} \quad (1.14)$
	Ефективність фінансових вкладень (ФВкл)		
	Коефіцієнт доходності акцій	Доход на 1 грн. акцій	$K_{\text{акц}} = \frac{D \times \Delta \text{ПП}}{\sum A} \quad (1.15)$
	Коефіцієнт доходності кредитів	Доход на 1 грн. кредитів	$K_{\text{кред}} = \frac{\sum B_{\%}}{\sum B_{\text{кред}}} \quad (1.16)$
	Коефіцієнт доходності інвестицій	Доход на 1 грн. інвестицій	$K_{\text{інвєст}} = \frac{\sum D_{\text{інвєст}}}{\sum I} \quad (1.17)$
	Ефект фінансового важеля	Збільшення суми власного капіталу за рахунок запозичень	$EФВ = \frac{PF_{\text{операц}}}{PF_{\text{операц}} - B_{\text{фін}}} \quad (1.18)$

Важливими напрямками підвищення ефективності та фінансово-економічних результатів є екстенсивні та інтенсивні чинники виробництва.

Екстенсивні методи підвищення ефективності та економічних досягнень включають: збільшення змінності роботи обладнання, залучення більшої кількості працівників, придбання та утримання нового обладнання тощо.

Інтенсивний метод полягає у раціональному використанні технічних, матеріальних та трудових ресурсів на основі новітніх досягнень науки та техніки.

Показниками, що характеризують позитивну динаміку ефективності при застосуванні інтенсивного шляху розвитку підприємства є співвідношення темпу зростання обсягів виробництва (або масштабів діяльності) та витрат на придбання новітнього устаткування, зростання продуктивності праці працівників, вивільнення (що особливо важливо в умовах дефіциту кадрів) ручної праці, зниження витратності, зростання прибутку та рентабельності.

Необхідно розрізняти поняття «інтенсивне зростання виробництва» та «інтенсифікація виробництва». До показників, що характеризують підвищення ефективності в результаті інтенсифікації є: середня кількість часу (днів, годин) відпрацьованого одним працівником, середня тривалість робочого дня, зростання продуктивності праці (середній виробіток в людино-годинах або людино-днях). Досягнути збільшення цих показників можна шляхом скорочення внутрішньо змінних або добових (при наявності декількох змін) простоїв.

Розширення виробництва можна досягти і за рахунок підвищення рівня ефективності використання ресурсів (раціональність, економність), що характеризує інтенсифікацію виробництва. В результаті підприємство отримує підвищення рівня використання потужностей, виробничих площ, обсягів виробництва, і це при постійних витратах праці.

Інтенсивне зростання виробництва означає рівень використання виробничих ресурсів, збільшення обсягу випуску шляхом впровадження інноваційних технологічних підходів.

Методика оцінювання показників ефективності економічного механізму господарської діяльності та використання фінансових коштів передбачає визначення та аналіз показників відображених в табл. 1.4.

Якщо говорити про ефективність економічного механізму її також можна оцінити за рівнем збільшення ефекту: основного та мультиплікаційного. Основна ефективність визначається як результат господарської діяльності, впровадження інновацій в технічних,

організаційних та економічних заходах. А мультиплікаційна проявляється у формі дифузного ефекту (коли заходи з покращення застосовуються по всій галузі), резонансного ефекту (коли заходи стимулюють розвиток інших галузей) або синергетичного ефекту (комбінований вплив всіх заходів на покращення результату).

Таблиця 1.4 – Порядок оцінювання фінансово-економічних результатів діяльності

Показники	Економічний зміст	Підходи до визначення
Валовий прибуток	Виручка від реалізації (без ПДВ та акцизів) без собівартості продукції	$P_{вал} = D_{реал} - C_{реалП}$ (1.19)
Прибуток від продажів	Прибуток отриманий в результаті основної діяльності	$P_{продаж} = P_{вал} - C_{комерц} - C_{упр}$ (1.20)
Фінансовий результат до оподаткування	Прибуток від загальногосподарської діяльності	$P_{доопод} = P_{продаж} + D_{іни} - C_{іни}$ (1.21)
Чистий прибуток	Прибуток в розпорядженні підприємства	$ЧП = P_{доопод} - C_{подат} + D_{фін} - C_{фін}$ (1.22)
Нерозподілений прибуток	Чистий прибуток без дивідендів та відрахувань у резервний фонд	$P_{нерозп} = ЧП - B_{дивід} - C_{рез}$ (1.23)

Різні класифікаційні особливості визначення ефективності економічного механізму обумовлюють використання різні підходи. При цьому важливо виділити:

1) Комплексний підхід як системне комплексне дослідження стану підприємства для всебічного оцінювання результатів діяльності. В цьому випадку часто використовують бальне рейтингове оцінювання;

2) Методику оцінювання результатів діяльності з використанням інтегральних показників на основі аналізу сукупності показників, що відображають всі аспекти діяльності підприємства. До таких показників відносять інтегральний показник економічного зростання $T_{ЕЗ}$:

$$T_{EЗ} = \sqrt[5]{T_{ПП} \times T_{Обз} \times T_{ФВ} \times T_{ВВ} \times T_{R}} , \quad (1.24)$$

де $T_{ПП}$ – темп зміни продуктивності праці; $T_{Обз}$ – темп зміни оборотності оборотних засобів; $T_{ФВ}$ – темп зміни фондovіддачі; $T_{ВВ}$ – темп зміни витратovіддачі; T_{R} – темп зміни рівня рентабельності.

3) Кількісне співвідношення екстенсивного та інтенсивного економічного розвитку через показники використання ресурсів з визначенням інтегрального показника ефективності господарської діяльності $I_{ЕГД}$:

$$I_{ЕГД} = \sqrt{E_{викПП} \times E_{ФД} \times E_{ТД}} , \quad (1.25)$$

де $E_{викПП}$ – ефективність використання торгового потенціалу; $E_{ФД}$ – ефективність фінансової діяльності; $E_{ТД}$ – ефективність трудової діяльності.

Для визначення компонентів формули 1.25 використовується наступний методологічний механізм:

- ефективність використання торгового потенціалу – дозволяє оцінити ефективність використання потенціалу підприємства та порівняти наявні у нього ресурси з кінцевим результатом його діяльності – виручкою:

$$E_{викПП} = \frac{Q_{реал}}{(\Phi ОП + (\overline{B_{Осз}} + \overline{B_{Обз}})) \times K_{норм}} \rightarrow \max , \quad (1.26)$$

де $Q_{реал}$ – обсяг реалізованої продукції, грн.; $\Phi ОП$ – фонд заробітної плати; $\overline{B_{Осз}}$ – середньорічна вартість основних засобів; $\overline{B_{Обз}}$ – середньорічна вартість оборотних засобів; ефективність трудової діяльності; $K_{норм}$ – нормативний коефіцієнт (0,12);

- ефективність фінансової діяльності характеризує величину фінансового результату на кожен 1 грн. загальних витрат на використання основних видів ресурсів:

$$E_{\text{фд}} = \frac{\Pi_{\text{дооподат}}}{(\Phi ОП + (B_{\text{Осз}} + B_{\text{обз}})) \times K_{\text{норм}}} \rightarrow \max, \quad (1.27)$$

де $\Pi_{\text{дооподат}}$ – прибуток (фінансовий результат) до оподаткування;

- ефективність трудової діяльності характеризує приріст продуктивності праці на кожну 1 грн. простої заробітної плати:

$$E_{\text{тд}} = \frac{w}{\overline{ЗП}} \rightarrow \max, \quad (1.28)$$

де w – виробіток; $\overline{ЗП}$ – середньорічна заробітна плата одного працівника.

При наявності великої кількості підходів до оцінювання ефективності економічного механізму функціонування підприємства та відповідних показників, які її характеризують необхідно сказати, що тільки комплексний (гармонійний) підхід всіх нюансів забезпечує успіх. Саме гармонізація є тією умовою, коли досягається позитивний ефект синергії, так як чітка узгодженість та координація усіх ланок системи економічного механізму забезпечує підприємству успіх.

Необхідність координації полягає у виконанні завдань (особливо для підприємств зі складною організаційною структурою або великою кількістю технологічних операцій у виробничому циклі) узгоджених по підприємству взагалі або окремому його підрозділу за часом, кількістю та якістю. Більш того такий підхід зменшить дисгармонізацію внаслідок впливу чинників зовнішніх та внутрішніх умов формування економічного механізму. Узгодженість та збалансованість в діях всіх учасників процесу забезпечує не просто результативність функціонування підприємства, а й рівень його економічної безпеки. Результати процесу узгодження дій відображаються на економічній безпеці шляхом збалансування у часі та просторі економічних інтересів підприємства з огляду на інтереси причетних до нього суб'єктів (постачальників, клієнтів).

З цих позицій узгодженість необхідно розглядати як інтегральний показник менеджерських зусиль та результатів по ступеню стійкості

економічного механізму до мінливих умов ринку та формування адаптаційного потенціалу підприємства.

Отже, розглянувши сутність економічного механізму функціонування підприємства, його основні елементи та методологію оцінювання ефективності його забезпечення для ведення успішної діяльності можна зробити наступні висновки:

- дослідження ефективності економічного механізму в ринкових умовах та адекватний процес управління його забезпечення на основі детального аналізу загальних та конкретних показників, впливу чинників ринкового середовища на їх динаміку з використанням сучасних методів факторного аналізу та кореляційного аналізу забезпечить підприємству підвищення результативності та конкурентоспроможності;
- основними напрямками оптимізації та вдосконалення економічного механізму при використанні ресурсів є впровадження раціонального використання та оптимального розподілу ресурсів між всіма видами діяльності та видами продукції;
- підвищення точності діагностики стану підприємства та ринкових умов його діяльності на основі проведення конкурентного аналізу з елементами бенчмаркінгу допоможе при визначенні свого місця в конкурентному середовищі та розробці шляхів укріплення позиції підприємства;
- удосконалення організаційної структури управління підприємством та рівня узгодженості (гармонізації) в роботі між окремими його структурними підрозділами оптимізує прийняття рішень з покращення економічного механізму та підвищення рівня економічної безпеки підприємства та його фінансової стійкості.

Економічний механізм функціонування та управління його ефективністю повинен бути спрямований на розвиток підприємства та визначати напрямки підвищення його конкурентних переваг.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТОВ «MATROLUXE»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

При виборі підприємства для проведення дослідження та оцінювання ефективності функціонування його економічного механізму ми керувалися динамікою рівня успішності протягом всього періоду існування підприємства та можливостями його адаптації та складних сучасних економічних умов. Прийшли до висновку про вибір на користь українського бренду з забезпечення українців домашнім комфортом, що підіймає настрій та спрощує перенесення негативних наслідків війни, підвищує можливість відпочинку та можливість повністю віддаватися виконанню своїх обов'язків на робочому місці. Було обрано з цих позицій товариство з обмеженою відповідальністю «MatroLuxe» [29].

На сьогоднішній день ТОВ «MatroLuxe» логотип якої широко впізнаний (рис. 2.1) це мультибрендова компанія, яка самостійно виробляє та реалізує свою продукцію, що має широкий асортимент та користується попитом. Підприємство має декілька видів діяльності, основними з яких є виробництво меблів та матраців, що використовує світові передові технології в цій сфері, а відповідно продукція повністю відповідає світовим стандартам якості. При цьому компанія постійно здійснює впровадження нових технологій та розширює асортимент та має відповідні сертифікати.

Компанія заснована в 2004 році і саме з виробництва матраців та меблів, що знаходилося в м. Дніпро (тоді Дніпропетровськ) за адресою вул. вул.. Шевченка 10. Практично відразу ж було відкрито виставковий зал промислових товарів підприємства. І вже починаючи з 2008 року продукція гідно представлялася і продавалася на території центральної, східної та

південної України. І більшість продавців меблевих сайтів в цих регіонах України постійно чують питання – чи є у вас матраци з Дніпра, маючи на увазі саме матраци Matroluxe.

Рис. 2.1 – Логотип підприємства, що аналізується

У 2010 році була створена група молодих представників. Так, наприклад Matroluxe Львів - для активного просування та розповсюдження продукції Matroluxe у Львові. Ця компанія відповідає за успішні показники продажів на Західній Україні. Завдяки проекту Matroluxe Львів у більшості меблевих магазинів Львова, Луцька, Рівного, Тернополя, Івано-Франківська, Ужгорода та інших міст західних областей постійно можна знайти продукцію Matroluxe. При цьому потенційний клієнт може отримати компетентну консультацію та можливість випробувати матрац під час вибору.

У березні 2022 року, коли Дніпро був дедалі не безпечнішим потужності підприємства було вирішено перенести у більш безпечне місце. Водночас і частина робітників переїхала на Західну Україну. Спочатку підприємство дислокувалося на Івано-Франківщину, але з часом переїхали на Львівщину, де працюють і до тепер. З тих пір компанія Matroluxe активно допомагала українцям – безкоштовно роздавала свій товар у притулки, куди йшли ті, хто втратив дім на війні, або ті, хто залишив усе в небезпеці з одним бажанням – врятуватися, втекти від війни. Під час війни компанія Matroluxe розробила і випустила серію патріотичних матраців під назвою «Мрія». Серія включає кілька матраців: «Заграда», «Обрій», «Вирій»,

«Сяйво». Так, випущений на хвилі патріотичних настроїв матрац «Заграва» виготовлений в кольорах українського прапора.

Зараз компанія Matroluxe у Львові на вул. Стрийська на території старого автобусного заводу займає площу в 10 тис. м² – це і виробництво, і склади сировини та готової продукції. Перенесення фабрики до Львова дало більше робочих місць для місцевих жителів. Більшість із них працюють тут із першого дня відкриття. Серед працівників є вимушені переселенці. Коли виникла необхідність переїзду, завод звернувся до державної програми переміщення. Підприємству дуже допомогла Львівська ОВА, безпосередньо відділ інвестицій, було надано списки будівель та допомагали, коли були проблеми з електрикою.

На початок 2024 року Matroluxe має виробничі потужності у Дніпрі, Києві та Львові. Компанія планує збільшити виробництво і таким чином створити більше робочих місць, особливо у Львові. Є перспективний план розвитку на 5 років. Закривати виробництво у Львові після закінчення війни не планують [30].

Тому підприємство, що засновано на інноваційних методах виробництва своєї продукції і сьогодні займається постійним розвитком. Саме завдяки використанню якісних та екологічно чистих матеріалів продукція компанії користується популярністю не лише в Україні, а й у країнах Європи. Необхідно відмітити наявність у підприємства власного автотранспортного парку, а використання сучасних логістичних технологій дозволяє доставляти продукцію в будь-яку точку України, а також у ще у 16 країн світу. Основними зовнішніми ринками збуту, наприклад ортопедичних матраців ТМ Matroluxe є Італія, Німеччина, Ізраїль, США, Казахстан, Молдова, Литва та ін. країни. В взагалі кожен, хто хоче знайти модний предмет інтер'єру, може розраховувати на продукцію MatroLuxe. Все тому, що компанія постійно стежить за тенденціями ринку меблів і випускає не тільки якісні, декоративні, але й модні предмети меблів.

Особлива увага приділяється на підприємстві контролю якості продукції, причому на кожному етапі виробництва. Вся продукція має міжнародний сертифікат якості ISO 9001:2008 та сертифікат відповідності УкрБУДСЕРТ, а також свідоцтва якості та гігієнічні висновки (дод. А) від спеціальних служб на готову продукцію та матеріали з яких вона виготовляється. Виробник надає повну гарантію на продукцію та виконання гарантійних зобов'язань у відповідності до вимог ДСТУ 19917-93.

Особливу увагу заслуговує той факт, що підприємство має практично повний виробничий цикл – прошивка та розкрій тканин, виготовлення пружинних блоків, майже всі етапи складання меблів та пошиття матраців на автоматичних імпорتنих лініях, а це дозволяє виробнику швидко реагувати на сучасні тенденції та побажання світового меблевого ринку і в результаті якнайкраще задовольняти вимоги та побажання своїх клієнтів.

До асортименту продукції, що випускається компанією можна віднести:

- матраци ортопедичні;
- м'які офісні та домашні меблі;
- корпусні меблі;
- ліжка та подіуми;
- меблі без каркасні;
- шафи-купе.

Характеристика основних видів продукції, що користується особливим попитом клієнтів відображена в табл. 2.1.

Для забезпечення іміджу підприємства по випуску якісної продукції та підтримки високого рівня попиту на неї фахівці компанії постійно підвищують рівень професійної підготовки та здають сертифікаційний іспит, що гарантує успіх в роботі. Компанія у своїй діяльності суворо дотримується законодавства, чітко виконує взяті на себе зобов'язання, прагне досягти найкращих результатів, а чесність ведення бізнесу та надійність – забезпечують компанії відповідний статус.

Таблиця 2.1 – Види продукції «MatroLuxe» та її характеристика

Основні торгові марки (ТМ) продукції 1	Характеристика ТМ та його сортамент 2
	<p>Матраци класичні – комфортні та довговічні. Моделі є частиною колекції Butterfly. Найголовнішою його властивістю є зменшення впливу на кістки, тобто мають ортопедичний ефект, що досягається встановленням 5-зонного пружинного блоку. Кожен з блоків має різну жорсткість і відповідає певній частині тіла людини.</p> <p>Матраци мають наступні переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - екологічна гігієна та безпека; - природна анатомічна підтримка; - ефект зима-літо; - новітня система підтримки; - асиметрична жорсткість для різних сезонів року. <p>Інноваційна система підтримки Butterfly сприяє збільшенню терміну експлуатації і посиленню ортопедичних властивостей виробу.</p>
	<p>Матраци преміям класу «Королівські» матраци King Mattresses є втіленням бездоганного смаку, розкоші і комфорту. Ретельно підібрані матеріали виготовлення і унікальна система підтримки роблять його ідеальним для щоденного здорового сну. У моделі дві функціональних сторони з асиметричною жорсткістю. Її висота становить 31 см, а навантаження на поверхню не має обмежень.</p> <p>Переваги виробу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ортопедичні та анатомічні властивості; - ретельно пророблений дизайн; - надійність і якість, завдяки ручному складанню; - екологічна чистота і гіпоалергенність.

Продовження табл. 2.1

1	2
	<p>Топери та матраци, що згортаються Моделі призначені для того, щоб дарувати сплячому комфорт і легкість. Вони складаються з двох матеріалів – Oxygen foam та кокосової койри, поєднання яких ідеально підходить для людей будь-якого віку. Переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чохол, який легко зберігати в чистоті і порядку; - повітропроникність і гігроскопічність – сітка Air Stroke, яка розташована по периметру, сприяє безперервній циркуляції повітря. За рахунок цього в матраці не скупчуються пил і волога - збудники пилових кліщів. - симетрична жорсткість третього ступеня – оптимальний варіант для всіх, хто хоче зробити спальне місце більш комфортабельним; - витримує навантаження до 120 кг на одне спальне місце; - транспортування в скрученому вигляді економить місце в транспорті; - екологічно чистий і безпечний продукт.
	<p>Характеристики та переваги ліжок-подіумів (типу Naomi):</p> <ul style="list-style-type: none"> - наявність підйомного механізму на вибір клієнта – дерев'яна рама або металева; - оригінальні м'які узголів'я ліжок; - 36 буккових ламелей з високою пружністю та гнучкістю, що покращує комфорт та забезпечують гарну вентиляцію для матраца; - аератори у коробі забезпечують хорошу вентиляцію для зберігання речей; - дно короба прикручується до царгів, що забезпечує його надійну фіксацію до ліжка; - підйомна рама з ламелями виготовлена з натурального дерева; - всі дерев'яні кути на рамі згладжені та зашліфовані для комфорту та безпеки клієнтів.

Продовження табл. 2.1

1	2
	<p>Переваги виробів:</p> <ul style="list-style-type: none">- найкраще співвідношення ціни та якості;- гарантія офіційного виробника;- доставка по Україні або само вивіз;- надійна упаковка із п'ятишарового гофрокартону;- зручні засоби оплати на вибір;- позитивні відгуки від покупців. <p>Додаткові опції</p> <ul style="list-style-type: none">- блок висувних ящиків на телескопічних напрямних (2 ящики);- є можливість встановлення двох блоків ящиків у шафах-купе заввишки 2400 мм.
	<p>Текстиль та аксесуари</p> <p>Моделі подушок та ковдр мають наступні переваги:</p> <ul style="list-style-type: none">- зносостійкість та довговічність;- стійкість до появи пилових кліщів;- преміальна тканина – сатин;- екологічний наповнювач DreamSilic Fibers Luxe;- сезонність: зима-літо;- висока щільність;- дизайн: тканина з візерунком, прошивка;- упаковка: фірмова сумка-органайзер; <p>Можна також придбати на матрацники, що захищають від пилових кліщів та бактерій; мають високу гігієнічність та гіпоалергенність; підвищену повітропроникність; витримують безліч циклів прання та тривалий термін експлуатації.</p>

Структура ринку подібної продукції в Україні (дод. Б) свідчить, що Matroluxe займає лідируючі позиції і займає, наприклад, по продажах ортопедичних матраців 23%. Найближчими її конкурентами на ринку ортопедичних матраців є наступні компанії: Велам, ЕММ, High Foam, Com-For.

Виробництво та продаж продукції підприємства зазначеної продукції забезпечило йому в останні роки його діяльності (2021-2023) певні досягнення відображені техніко-економічними показниками (табл. 2.2, дод. В, Г).

Аналізуючи динаміку досліджуваних показників виявили, що доход від реалізації продукції за три роки збільшився з 517966 тис. грн. до 537345 тис. грн. – це відповідно склало 4,6%. Собівартість реалізованої продукції в 2022 році зменшилася на 0,16% порівняно з рівнем 2021 року, а 2023 році збільшилася на 5,9%. Ланцюгове порівняння динаміки цих двох показників свідчить, що приріст доходу був меншим приросту собівартості і навіть в 2022 році коли відбулося зменшення показників (доходу на 0,85%, а собівартості на 0,16%) це свідчить про негативні тенденції в економічному механізмі функціонування підприємства.

По причині переміщення підприємства у м. Львів відбулося зменшення середньорічної вартості основних засобів – в 2022 році на 5173 тис. грн., а в 2023 році ще на 756 тис. грн. Тобто можна передбачити, що не всі потужності підприємства були вивезені з м. Дніпра. Загальний рівень зменшення вартості технічних засобів становило 20,9%.

Динаміка середньорічної вартості виробничих засобів свідчить про зменшення обсягів виробництва. Так, в 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком їх вартість зменшилася на 29,9% з 70288 до 49292 тис. грн. В 2023 році цей показник збільшився і становив 54669 тис. грн. Тобто в порівнянні з 2022 року це на 10,9%, а за три роки середньорічна вартість виробничих запасів зменшилася на 15619 тис. грн., що склало 22,2%.

Таблиця 2.2 – Результати аналізу техніко-економічних показників діяльності ТОВ «MatroLuxe»

Найменування показників	Періоди			Відхилення			
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 від 2021		2023 від 2022	
				+, -	%	+, -	%
За фінансовою звітністю, тис. грн.							
Доход від реалізації	517966	513531	537345	19379	+3,7	23814	+4,6
Собівартість реалізованої продукції	449866	449139	475723	25857	+5,7	26584	+5,9
Середня вартість основних засобів	28373	23200	22444	-5929	-20,9	-756	-3,3
Середня вартість виробничих запасів	70288	49292	54669	-15619	-22,2	5377	+10,9
Валовий прибуток	68100	64392	61622	-6478	-9,5	-2770	-4,3
Інші операційні доходи	3891	1994	1314	-2577	-66,2	-680	-34,1
Адміністративні витрати	15370	11765	16253	883	+5,7	4488	+38,1
Витрати на збут	26806	24253	27805	999	+3,7	3552	+14,6
Інші операційні витрати	3427	5351	4214	787	+23,0	-1137	-21,2
Фінансовий результат від операційної діяльності	26388	25017	14664	-11724	-44,4	-10353	-41,4
Результат до оподаткування	26054	25020	27123	1069	+4,1	2103	+8,4
Чистий прибуток	21364	20516	20776	-588	-2,8	260	+1,3
Похідні показники							
Фондовіддача, грн./грн.	0,753	0,884	0,926	0,173	+23,0	0,042	+4,8
Частка виробничих запасів у собівартості, грн./грн.	0,156	0,110	0,115	-0,041	-26,3	0,005	+4,5
Продуктивність праці, тис. грн./особу	385,1	386,9	410,5	25,4	+6,6	23,6	+6,1

Враховуючи ці зміни відбулося зменшення валового прибутку – в 2022 році на 5,4% і в 2023 році на 4,3%. Загальне зменшення за три роки склало 9,5%.

Економічна ситуація в країні та на ринку продажу продукції підприємства не сприяла формуванню інших операційних доходів. Ця величина за аналізований період зменшилася на 66,2%. І якщо в 2023 році величина становила 1314 тис. грн. то на початку аналізованого періоду (в 2021 році) це було 3891 тис. грн. Хоча необхідно все ж таки відмітити, що в 2020 році це було ще менше – 2521 тис. грн. Тобто можемо говорити про сталу тенденцію до зменшення операційних доходів підприємства.

Витрати, які впливають на фінансовий результат від операційної діяльності змінювалися по різному. Так, адміністративні витрати за три роки збільшилися на 5,7%. В 2023 році порівняно з попереднім 2022 роком збільшилися на 38,1% при тому, що в 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилися на 23,5%. Збутові витрати також за три роки збільшилися, але в меншій мірі ніж адміністративні, всього на 3,7% і також 2022 рік характеризувався найменшим рівнем цих витрат за весь аналізований період (24253 тис. грн.), тобто зменшення порівняно з 2021 роком становило 9,5%. Інші ж операційні витрат підприємства в 2022 році зросли порівняно з попереднім роком на 56,1% і вже в 2023 році зменшилися на 21,2% Загальне зростання за три роки склало 23%.

У відповідності з цим логічною була динаміка фінансового результату від операційної діяльності – в 2022 році зменшення було незначним і склало 5,2%, в 2023 році це вже 41,4%, а за три роки – 44,4% з 26388 до 14664 тис. грн.

Позитивним для національної економіки став факт зростання результату діяльності підприємства до оподаткування. Величина за три роки змінювалася наступним чином – в 2022 році зменшилася на 4,0%, в 2023 році збільшилася на 8,4%. Загальна динаміка за три роки забезпечила зростання показника до рівня 27123 тис. грн., а приріст становив 4,1%.

Основний результативний показник, що характеризує ефект від економічного механізму функціонування підприємства – чистий прибуток, мав спадну тенденцію. Так в 2022 році він зменшився майже на 4%, але в 2023 незначно підвищився – всього на 1,3%. За три роки показник зменшився з 21364 до 20776 тис. грн., що становило 2,8%. Найменший рівень чистого прибутку зафіксовано в 2022 році – 20516 тис. грн.

Похідні показники визначалися методом співставлення попередніх, зазначених у фінансовій звітності ТОВ «MatroLuxe». Так, фондвіддача основного капіталу підприємства при недостатній ефективності за загальними показниками, мала позитивну динаміку – за три роки її рівень збільшився на 23%. Конкретно по роках при ланцюговому підході виявили, що в 2022 році показник збільшився на 17,4% з 0,753 до 0,884 грн./грн., а в 2023 році збільшився ще на 4,8% до рівня 0,926 грн./грн. Частка виробничих запасів у собівартості реалізованої продукції зменшилася (мінімальне значення зафіксовано у 2022 році – 0,11 грн./грн.) на 26,3%. Продуктивність праці, не дивлячись на зменшення чистого прибутку підприємства зростала – в 2022 році всього на 0,5%, а вже в 2023 році на 6,1%, забезпечивши таким чином загальний рівень зростання в 6,6%.

2.2. Результати дослідження ефективності економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe»

Для уточнення ефективності функціонування економічного механізму не достатньо дослідження загальних техніко-економічних показників навіть в динаміці, тому ми розглянули інші нюанси діяльності підприємства та їх результати з використанням різних методів економічного аналізу [31-37].

Так, забезпечення підприємства характеризується величиною активів підприємства, динаміка яких представлена на рис. 2.2. Бачимо, що не зважаючи на безпекову ситуацію та переміщення підприємства, його активи

зросли в 2022 році на 35766 тис. грн., а в 2023 році ще на 114716 тис. грн. За період 2021-2023 роки вартість активів MatroLuxe збільшилася на 75,3%.

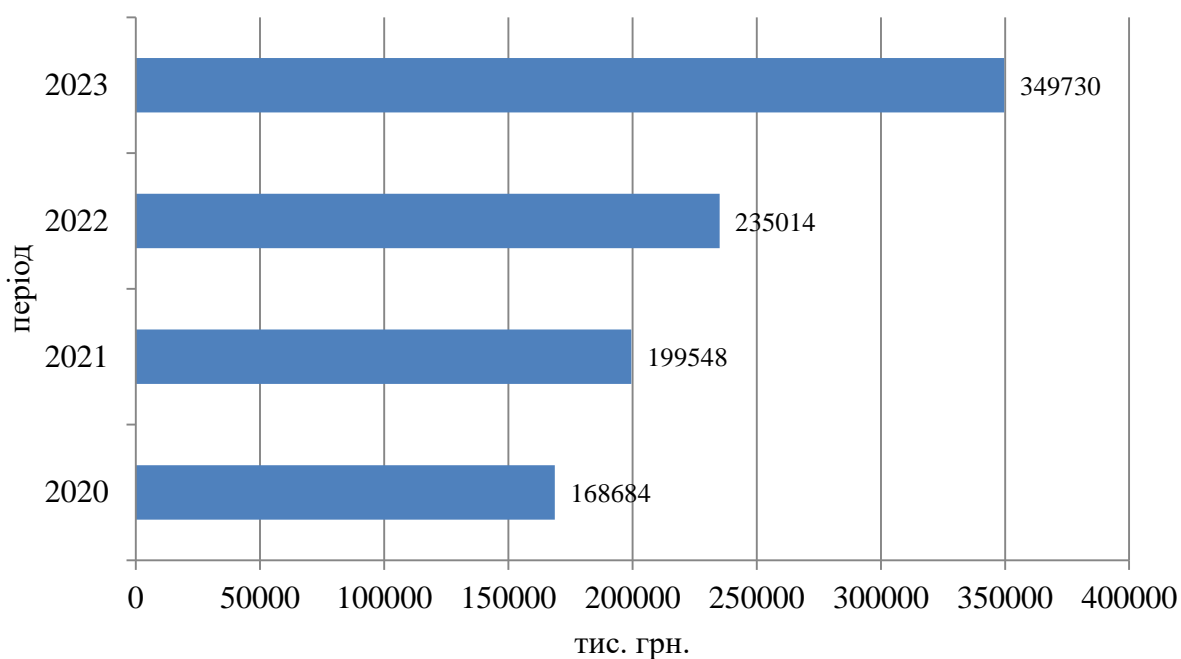

Рис. 2.2 – Зміна вартості активів в балансі ТОВ «MatroLuxe»

Необхідно звернути увагу на розподіл активів підприємства між основними їх видами (табл. 2.3): так доля не оборотних активів складала в 2023 році всього 8,2% і за три роки зменшилася на 48,4%, доля оборотних відповідно 91,8% і збільшилася всього на 9,2%.

Таблиця 2.3 – Аналіз структури активів та пасивів ТОВ «MatroLuxe», %

Показник	Періоди			Відносне відхилення за три роки, %
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Необоротні та нематеріальні активи	15,9	14,1	8,2	-48,4
Оборотні	84,1	85,9	91,8	+9,2
Власний капітал	44,1	41,7	17,8	-59,6
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	-
Поточні зобов'язання	55,9	58,3	82,2	+47,1
Баланс	100	100	100	-

Щодо пасивів необхідно зауважити також про нерівномірний розподіл: доля власного капіталу в балансі підприємства зменшився на 59,6% і на

кінець аналітичного періоду складала 17,8% (62335 тис. грн. від загальних 349730 тис. грн.), доля поточних зобов'язань збільшилася на 47,1% – а абсолютному значенні від 111585 до 287395 тис. грн.

Інтерес представляє і порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості MatroLuxe. У відповідності з рис. 2.3 видно, що величині відповідних показників в 2021-2023 році зростали, але з різним приростом.

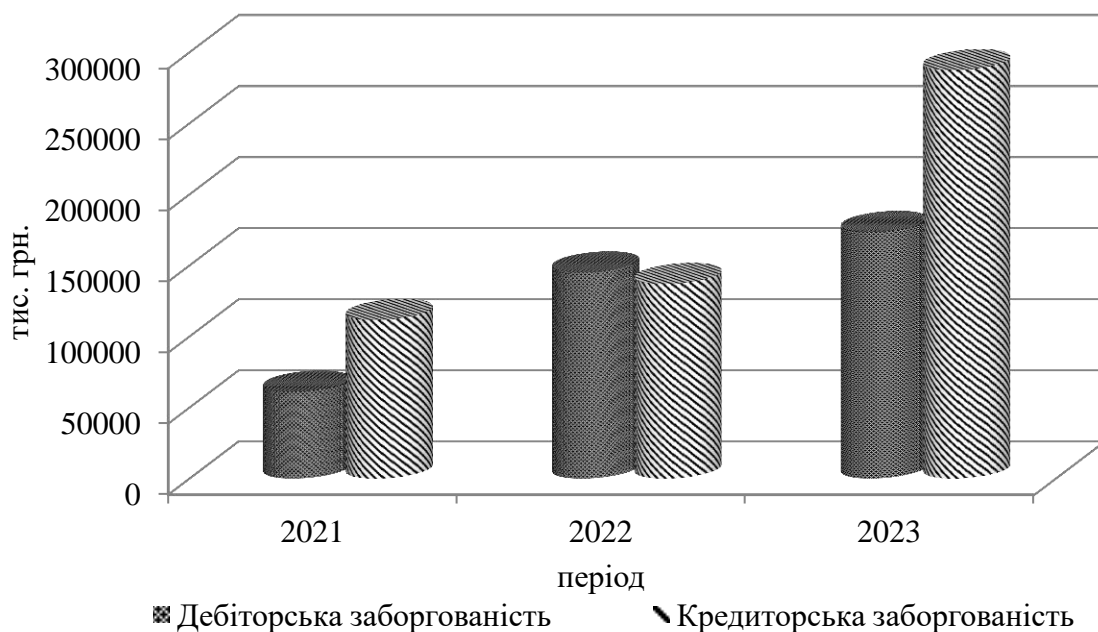

Рис. 2.3 – Порівняння величин дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «MatroLuxe»

За принципами ефективності економічного механізму вважається позитивним фактом мінімізація величин заборгованості, але якщо вони є то бажано щоб дебіторська перевищувала кредиторську, але тільки в тому випадку якщо період її погашення мінімальна. У випадку з MatroLuxe тільки в 2022 році дебіторська заборгованість більша за кредиторську на 8088 тис. грн. Взагалі за три роки дебіторська заборгованість збільшилася з 61165 до 173556 тис. грн. або 2,8 рази, а кредиторська відповідно з 111585 до 287395 тис. грн. або в 2,6 рази. Перевищення рівня зростання дебіторської заборгованості над кредиторською відповідає економічному принципу ефективності, але все ж таки високий рівень її підвищення може свідчити про

затягування розрахунків оптових клієнтів з підприємством за відпущену для реалізації продукцію.

Характеристикою ефективності економічного механізму слугують і показники фінансового стану підприємства. Ми проводили оцінювання рівнів ліквідності підприємства (табл. 2.4) та його фінансової стійкості (табл. 2.5).

Таблиця 2.4 – Рівні ліквідності ТОВ «MatroLuxe»

Показник	Періоди			Відносне відхилення, %		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 до 2021 року	2023 до 2022 року	за три роки
Поточна	1,504	1,474	1,248	-2,0	-15,3	-17,0
Швидка	0,603	1,098	0,659	+82,1	-40,0	+9,3
Абсолютна	1,504	1,474	1,248	-2,0	-15,3	-17,0
Чистий оборотний капітал (ЧОК), тис. грн.	56277	64849	33765	+15,2	-47,9	-40,0
Забезпечення ЧОК	0,335	0,321	0,105	-4,2	-67,3	-68,7
Маневреність ЧОК	0,639	0,661	0,542	+3,4	-18,0	-15,2

Оцінюючи динаміку поточної ліквідності відмічаємо, що її рівень не досягає нормативного значення (2,0) і відповідно свідчить про недостатню ліквідність MatroLuxe за період 2021-2023 роки. І навіть при зростанні в 2023 році вартості оборотних активів підприємства на 59,1% за рахунок збільшення вартості поточних зобов'язань в 2,2 рази коефіцієнт приймає найменше значення за три роки (1,248).

Стосовно швидкої ліквідності необхідно зазначити, що в 2022 році показник вийшов у зону нормативно прийнятного (1,0) і перевищував його на 9,8%. А вже в 2023 році зменшився до рівня 0,659, тобто на 40%. При цьому значення показника в 2023 році більше рівня 2021 року на 9,3%, що свідчить про позитивні зміни стосовно платоспроможності підприємства.

Абсолютна ліквідність співпадає з показниками поточної так як за три аналізовані роки у підприємства відсутні були поточні фінансові інвестиції.

Та частина власного капіталу підприємства, яка використовується ним на покриття поточних активів (ЧОК) за три роки зменшується на 40,0%. Хоча в 2022 році ця величина була максимальною із порівнюваних (64849 тис.

грн.), що на 15,2% більше за вартість 2021 року та на 47,9% більше за вартість 2023 року. Саме цим пояснюються рівні забезпеченості та маневреності ЧОК. Так, забезпеченість підприємства достатньо низька – в 2021 році на 33,5%, в 2022 році на 32,1%, тобто падає на 4,2%, а вже в 2023 році становить всього 10,5%, тобто зменшилося аж на 67,3%. Тому за три роки показник зменшився на 68,7%. Маневреність оборотного капіталу за три роки зменшилася на 15,2%, що є негативним фактом, хоча в 2022 році показник був найбільшим і становив 0,661 – що на 3,4% більше рівня попереднього 2021 року та на 18,0% більше значення на кінець аналізованого періоду (в 2023 році 0,542).

Таблиця 2.5 – Рівні коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість ТОВ «MatroLuxe»

Показник	Періоди			Відносне відхилення, %		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 до 2021 року	2023 до 2022 року	за три роки
Автономія власних коштів	0,441	0,417	0,150	-5,4	-64,0	-66,0
Фінансова залежність	2,269	2,397	5,611	+5,6	+134,1	+147,3
Фінансова стійкість	0,788	0,716	0,217	-9,1	-69,7	-72,5
Структура фінансування необоротних активів	3,522	4,124	10,059	+17,1	+143,9	+185,6

Дослідження коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства (табл. 2.5) засвідчили дуже низький її рівень. Так, за рівнем автономії, яка за нормою повинна перевищувати 0,5 – ні в одному з аналізованих років не відповідав цьому значення. Мало того, показник постійно зменшувався і в 2023 році взагалі був мінімальним (0,150), що на 70% менше нормативного значення. За три роки залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування збільшилася на 66%.

Так як коефіцієнт фінансової залежності величина обернена автономії, то відповідно і результат порівняння обернений. За три роки рівень загальна вартість майна підприємства, що припадає на кожну 1 грн. його власних коштів збільшилася з 2,269 до 5,611 або на 147,3%.

Відповідно і стійкість підприємства падала. А співвідношення власного і залученого капіталів зменшувалася, що свідчить про зростання запозичення підприємством для ведення бізнесу. Якщо в 2022 році цей показник зменшився всього на 9,1%, то вже в 2023 році на 69,7%. За аналізований період фінансова стійкість MatroLuxe впала на 72,5% від 0,788 до 0,217. Це означає, що на початку періоду дослідження підприємство в загальному обсязі капіталу використовувало 78,8% власного капіталу, а на кінець 2023 року всього 21,7%.

Коефіцієнт структури фінансування необоротних засобів, який за нормою повинен бути меншим за 1,0, по факту в рази перевищує цей рівень. Так в 2021 році він становить 3,522, в 2022 році – 4,124 (на 17,1% збільшився), і в 2023 році аж 10,059 (на 143,9% збільшився). За весь період дослідження рівень коефіцієнту збільшився на 185,6%.

Всі ці результати говорять про те, що підприємству необхідно терміново впроваджувати заходи зі стабілізації своєї стійкості для покращення функціонування власного економічного механізму.

Розглянуті показники ділової активності підприємства за рівнями оборотності (табл. 2.6) показали, що з віддачею від використання основних засобів, розрахованою за величиною чистого прибутку, у підприємства ситуація непогана. Цей показник за три роки збільшився на 23,0%.

Таблиця 2.6 – Результати дослідження оборотності активів ТОВ «MatroLuxe»

Показник	Періоди			Відносне відхилення, %		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 до 2021 року	2023 до 2022 року	за три роки
1	2	3	4	5	6	7
Фондовіддача ОсЗ, грн./грн.	0,753	0,884	0,926	+17,4	+4,8	+23,0
Оборотність активів, грн./грн.	2,813	2,363	1,838	-16,0	-22,2	-34,7
Строк обороту активів, дні	128	152	196	+18,8	+28,9	+53,1
Оборотність ОбЗ, грн./грн.	3,371	2,778	2,055	-17,6	-26,0	-39,0
Строк обороту ОбЗ, дні	107	130	175	+21,4	+34,6	+63,6
Оборотність матеріальних запасів, грн./грн.	2,400	2,776	2,746	+15,7	-1,1	+14,4
Строк обороту матеріальних запасів, дні	150	130	131	-13,3	+0,8	-12,7

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6	7
Оборотність власного капіталу, грн./грн.	5,836	5,521	6,700	-5,4	+21,4	+14,8
Строк обороту власного капіталу, дні	62	65	54	+4,8	-16,9	-12,9
Оборотність ДЗ, грн./грн.	11,013	4,821	3,317	-56,2	-31,2	-69,9
Термін обороту ДЗ, дні	33	75	109	+127,3	+45,3	+230,3
Оборотність КЗ, грн./грн.	9,902	6,828	3,203	-31,0	-53,1	-67,7
Термін обороту КЗ, дні	36	53	112	+47,2	+111,3	+211,1

Примітка: ДЗ – дебіторська заборгованість; КЗ – кредиторська заборгованість.

Стосовно загальних активів MatroLuxe необхідно відмітити наступне, що їх оборотність постійно зменшувалася – за три роки на 34,7%, що забезпечило відповідно зростання строку їх оборотності з 128 до 196 днів.

Така сама динаміка і оборотності оборотних активів – вона зменшувалася в 2022 році на 17,6% і в 2023 році ще на 26,0%, всього на 39,0%. Відповідно зростає строк їх оборотності з 107 до 175 днів, тобто на 63,6%.

При цьому оборотність матеріальних запасів, які є основою оборотних активів, по роках змінювалася по різному: в 2022 році вона збільшувалася (на 15,7%), в 2023 році незначно скоротилася (на 1,1%). Але позитивним є той факт, що за аналізований період показник збільшився на 14,4%. Це стало причиною і позитивної динаміки строку оборотності цих активів – він зменшився в 2022 році до рівня 130 днів порівняно з рівнем 2021 року (150 днів). І хоча в 2023 році строк оборотності дещо збільшився (на 0,8%) це не вплинуло на загальну позитивну динаміку – строк оборотності матеріальних запасів зменшився на 12,7%.

Оборотність власного капіталу на тлі зменшення автономії MatroLuxe зменшувалася в 2022 році на 5,4%, але в 2023 році зростала (на 21,4%). За весь період аналізу її рівень покращився на 14,8%, що і забезпечило зменшення строку обороту з 62 до 54 днів і у відносному вираженні це зменшення склало 12,9%.

Візуалізація динаміки оборотності названих видів активів представлена на рис. 2.4 та динаміки строків їх оборотності на рис. 2.5. За видами залежностей відповідних показників з часом видно, що вони мають між собою певну схожість, але обернені, так як при визначенні строку оборотності використовували одну й ту ж загальну тривалість календарного періоду – 360 днів.

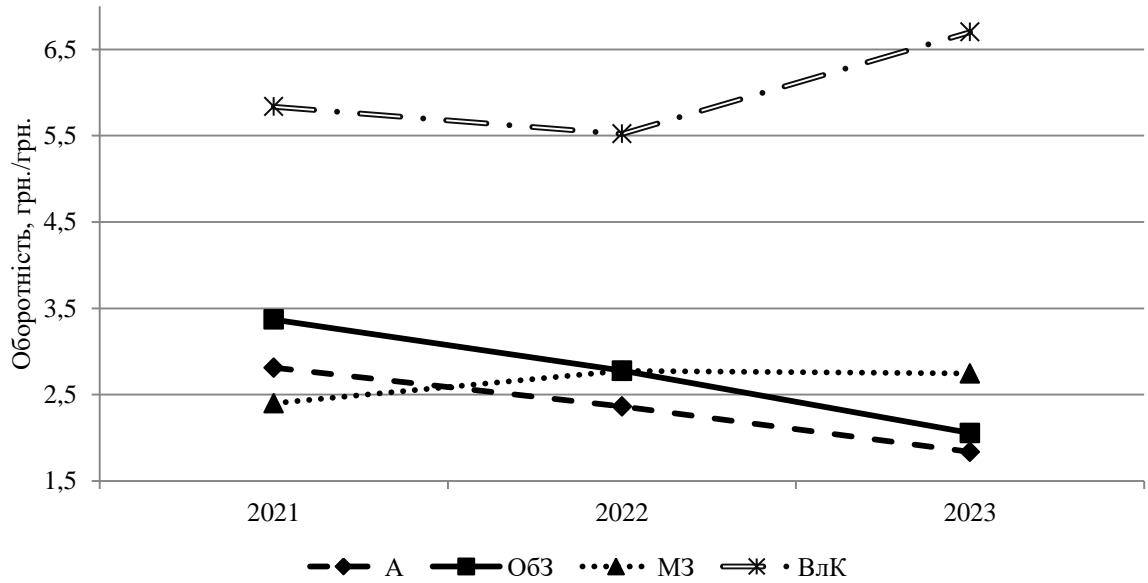

Рис. 2.4 – Порівняння інтенсивності зміни оборотності основних видів активів ТОВ «MatroLuxe»

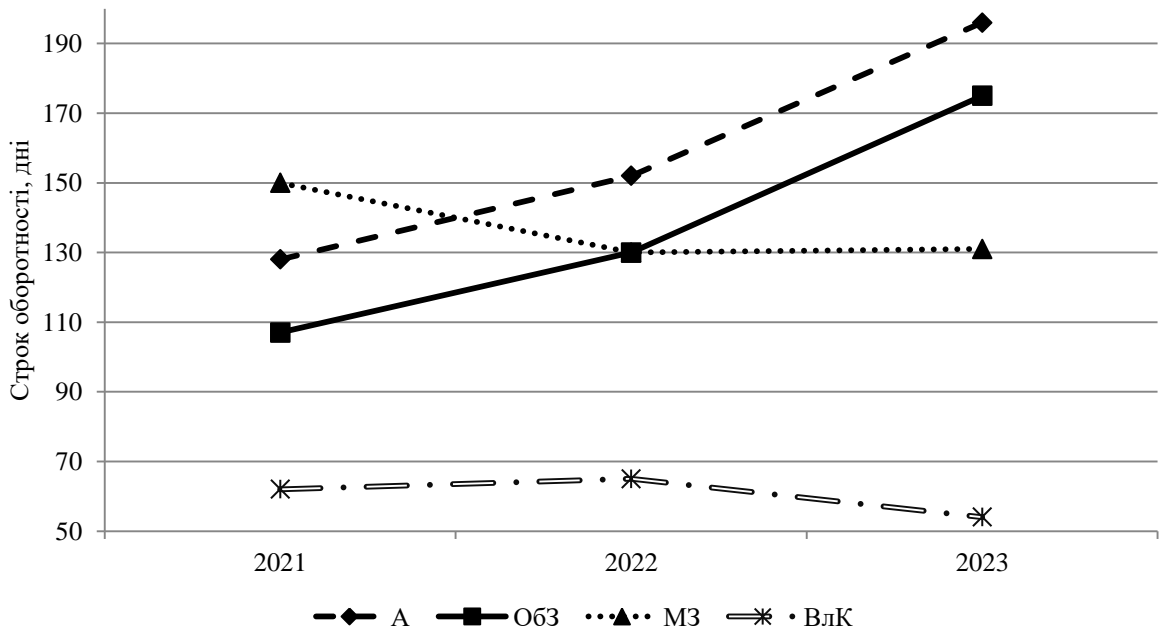

Рис. 2.5 – Порівняння інтенсивності зміни строків оборотності основних видів активів ТОВ «MatroLuxe»

Так як проблемою підприємства є недостатній обсяг власних коштів звернули увагу і на оборотність заборгованості. Абсолютне їх значення точно не на користь оптимальному стану економічного механізму – так кредити (хоч і короткострокові) перевищують заборгованість дебіторську. Що стосується їх повернення або погашення це характеризує як раз рівень їх оборотності. Так от, оборотність дебіторської заборгованості з часом зменшується – в 2022 році на 56,2% (з 11,013 до 4,821), в 2023 році ще на 31,2% (до 3,317). За три роки це зменшення склало майже 70%. Термін же її оборотності відповідно збільшувався: за три роки на 230,3% – від 33 днів в 2021 році до 109 днів в 2023 році.

Така ж сама негативне тенденція і з кредиторською заборгованістю – її оборотність з часом зменшується (на 67,7% за три роки), що може свідчити про неможливість підприємства погашати свої зобов'язання достатньо швидко, щоб інтенсифікувати економічний механізм. Відповідно до цього термін оборотності збільшується – від 36 днів до 112. Відносний приріст показника за три роки склав аж 211,1%.

На рис. 2.6 та 2.7 представлені графіки, що характеризують зміну рівнів оборотності заборгованості та строків за який вони обертаються в 2021-2023 роках.

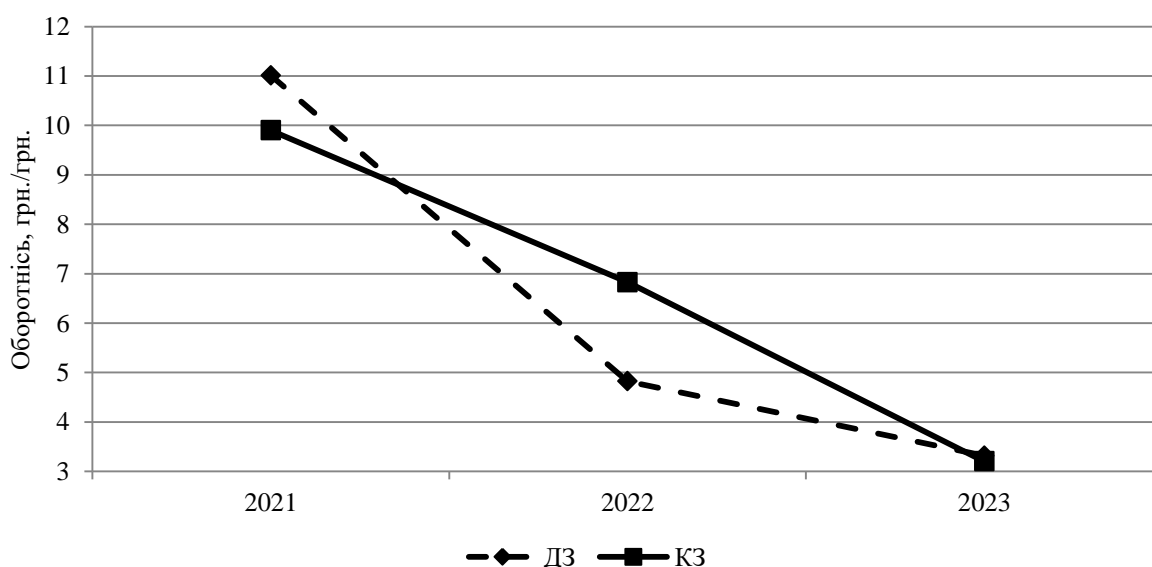

Рис. 2.6 – Порівняння інтенсивності зміни оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей ТОВ «MatroLuxe»

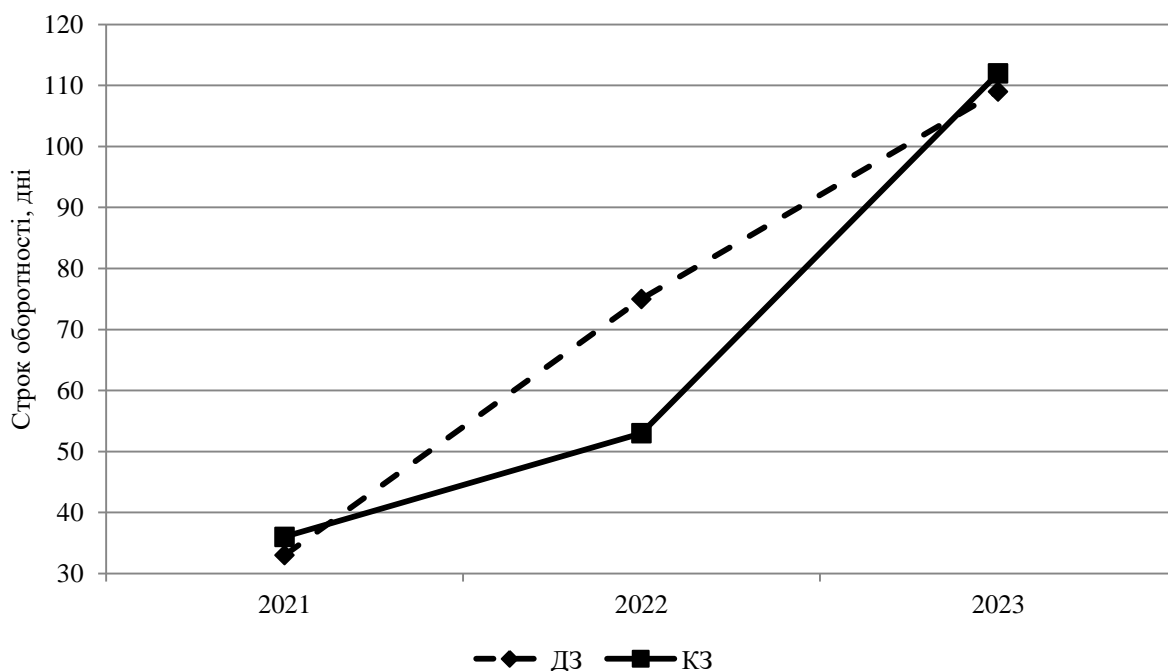

Рис. 2.7 – Порівняння інтенсивності зміни строків оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей ТОВ «MatroLuxe»

Така ситуація з використанням наявних активів підприємства певним чином відобразилася на кінцевих показниках ефективності діяльності. Ми в роботі досліджували динаміку різних видів рентабельності (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Результати оцінювання рентабельності ТОВ «MatroLuxe»

Показник	Періоди			Відносне відхилення, %		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 до 2021 року	2023 до 2022 року	за три роки
<i>R</i> активів, %	11,60	9,44	7,11	-18,6	-24,7	-38,7
<i>R</i> власного капіталу, %	24,07	22,06	25,91	-8,4	+17,5	+7,6
<i>R</i> продажів, %	4,12	4,00	3,87	-2,9	-3,3	-6,1
<i>R</i> реалізації продукції, %	5,27	5,85	3,50	+11,0	-40,2	-33,6

Тож, ефективність використання активів підприємства за аналізований період знижувався від 11,6 до 7,11%, що складало у відносному вимірі 38,7% при тому, що абсолютна їх вартість тенденційно збільшувалася від 199548 до 349730 тис. грн. (у відповідності з рис. 2.2). Так порівнюючи зміну вартості активів (збільшилася за три роки на 75,3%) і рентабельності їх використання (зменшилася на 38,7%) можна стверджувати, що вони використовувалися

вкрай неефективно, що підтверджується і динамікою їх оборотності (зменшувалася на 34,7%).

Щодо ефективності вкладення коштів і формування власного капіталу, необхідно зауважити, що ситуація дещо краща – хоча в 2022 році показник рентабельності власного капіталу зменшився з 24,07 до 22,06%, але вже в 2023 році він зріс до рівня 25,91% (у відносному вимірі на 17,5%). Тож за три роки динаміка позитивна, а відносна зміна склала 7,6% в бік зростання.

Ефективність господарської діяльності ТОВ «MatroLuxe» за показником рентабельності продажів також на жаль мав негативну динаміку – в 2022 році зменшився на у відносному порівнянні з попереднім 2021 роком на 2,9%, в 2023 році в порівнянні з 2022 роком ще на 3,3%. Загальне зменшення показника від 2,12 до 3,87 % у відносному порівнянні склало 6,1%.

Так як наше підприємство (ТОВ «MatroLuxe») безпосередньо є виробником та самостійно займається реалізацією своєї продукції важливим показником є рентабельність реалізації продукції. Динаміка його зміни неоднозначна – в 2022 році цей вид рентабельності незначно, але збільшився з 5,27 до 5,85% (тобто на 11,0%), але в 2023 році зменшився до рівня 3,5%, що значно нижче початкового значення. За три роки показник зменшився на 33,6%.

З урахування проведеного аналізу можна зробити висновок, що підприємству для покращення функціонування економічного механізму необхідні заходи щодо його оптимізації.

РОЗДІЛ 3

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ З ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «MATROLUXE»

3.1. Виявлення впливу показників діяльності ТОВ «MatroLuxe» на ефективність його економічного механізму

ТОВ «MatroLuxe» здійснює діяльність в умовах ринкової моделі, яка передбачає активне створення можливостей для цього бізнесу з урахуванням економічної та фінансової свободи. При цьому такий підхід вимагає від підприємства розуміння своїх можливостей та створення такої системи управління наявними активами, яка б була здатною забезпечувати ефективність виробничої та збутової політики, їх адекватну адаптацію до ринкових умов та можливість динамічного розвитку в бік покращення.

Тому при розгляді чинників, які можуть забезпечити нашому підприємству покращення використання інструментів економічного механізму для зростання ефективності його функціонування необхідне дослідження взаємозв'язку між показниками. Це дасть розуміння напрямків щодо майбутніх шляхів розвитку підприємства враховуючи ті суттєві трансформації та виклики, що характеризують теперішній стан вітчизняної економіки.

Розуміння сучасних тенденцій є основою розробки пропозицій щодо вдосконалення економічного механізму управління господарською діяльністю MatroLuxe. Це особливо важливо з точки зору забезпечення споживачів якісною продукцією у необхідній кількості, що забезпечить і підприємству можливість підвищення рівня його конкурентоспроможності в споживчому секторі.

Велике значення в цьому сенсі має саме ринкове мислення та найкращий спосіб прояву економічного механізму, що може проявлятися в

тому числі схильністю керівників підприємства та безпосередніх його працівників за всіма видами діяльності реагувати на економічні стимули в рамках економічного інтересу (як для підприємства так і особистого). Крім того, необхідно враховувати, що економічний механізм оптимізації діяльності на противагу адміністративним підходам відкриває можливості ініціативного підходу та відповідно участі всіх зацікавлених осіб в покращення ефективності функціонування підприємства.

Іншим важливим підходом при розробці рекомендацій щодо економічного механізму є економність (раціональність, заощадливість) при веденні господарської діяльності. Необхідне розуміння структури витрат підприємства, що впливають на всі види ефективності, які ми розглядали в попередньому розділі. Тож для підприємства важливим є максимізація виходу продукту з одиниці використаних матеріалів, мінімізація відходів та браку, недопущення перевиробництва продукції, ефективне використання устаткування для оптимізації експлуатаційних витрат та створення логістики поставки продукції до клієнтів з метою мінімізації транспортних витрат.

Особлива увагу при оптимізації економічного механізму повинна приділятися часу виконання замовлень, відвантаження продукції, зберігання запасів тощо.

Тобто системний підхід до поступового, впорядкованого та постійного удосконалення економічного механізму нашого підприємства повинно забезпечити його покращення результатів функціонування в усіх аспектах.

З урахуванням проведеного аналізу в попередньому розділі та ключових аспектах забезпечення покращення, було обрано певну кількість факторів, що є найвпливовішими для нашого підприємства. Так прийнято рішення про дослідження взаємозв'язку між доходом, собівартістю, заборгованістю та рентабельністю.

Для проведення цих досліджень використали дані про діяльність ТОВ «MatroLuxe» за 2021-2023 роки (табл. 3.1). Результати дослідження приведені на рис. 3.1-3.8 та в табл. 3.2.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для виявлення резервів покращення проявів економічного механізму ТОВ «MatroLuxe»

Назва показника	Періоди			Фактор
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
R реалізації продукції, %	5,27	5,85	3,50	Y_1
D від реалізації, тис. грн.	517966	513531	537345	X_1
C реалізованої продукції, тис. грн.	449866	449139	475723	X_2
Π чистий, тис. грн.	21364	20516	20776	X_3
R активів, %	11,60	9,44	7,11	Y_2
Вартість активів, тис. грн.	199548	235014	349730	X_4
Оборотність активів, грн./грн.	2,813	2,363	1,838	X_5
Дебіт. заборгованість, тис. грн.	61165	145044	173556	X_6
Кредит. заборгованість, тис. грн.	111585	136956	287395	X_7

При дослідженні рівня впливу доходу від реалізації продукції MatroLuxe на рентабельність її реалізації виявили, що ця залежність для підприємства за період досліджень має негативну тенденцію, що суперечить економічним законам. І навіть достатньо тісний зв'язок ($R^2 = 0,9965$) не свідчить про бажаний напрямок впливу. Це може бути пов'язано з впливом на результативний показник (Y_1) собівартості реалізованої підприємством продукції – при збільшенні якої результат зменшується. Співставлення двох основних показників доходу та собівартості і їх вплив на Y_1 свідчить про те, що саме витрати мають більший вплив, хоча коефіцієнт кореляції дещо менший (0,91) ніж для доходу (0,93). Таким чином при розробці рекомендацій доцільно звернути увагу на динаміку витрат.

Розбіжності у впливі доходу та собівартості на рентабельність реалізації пояснює відсутність значимого зв'язку між Y_1 та чистим прибутком підприємства (рис. 3.3). І навіть оцінювання зв'язку між доходом (X_1), собівартістю (X_2) та чистим прибутком (X_3) ТОВ «MatroLuxe» (рис. 3.4) не виявили можливості пояснити різкий спад у 2023 році величини рентабельності реалізації, яка зменшилася на 40,2%.

Рисунок 3.1 – Вплив доходу (X_1) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізації його продукції (Y_1)

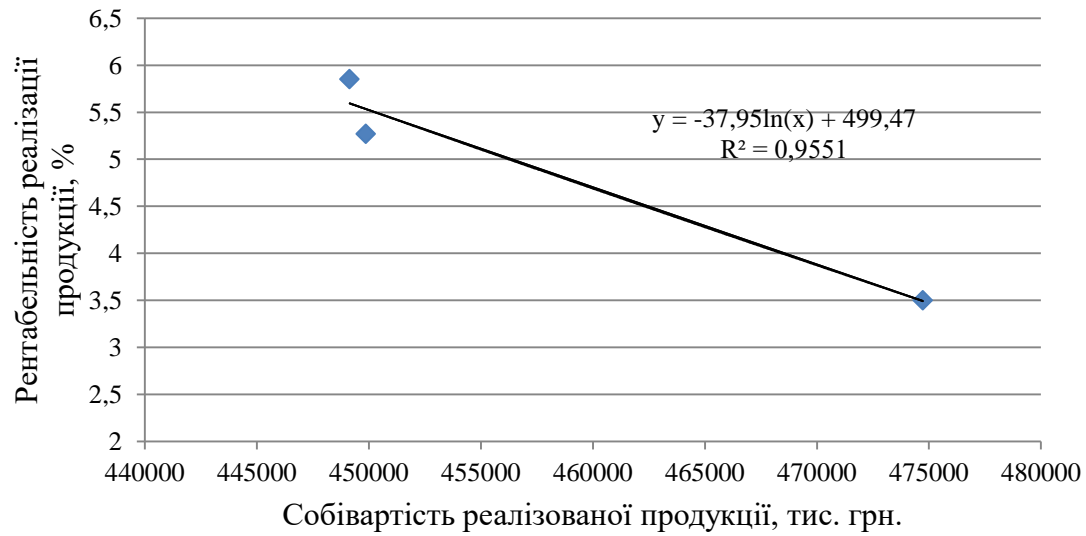
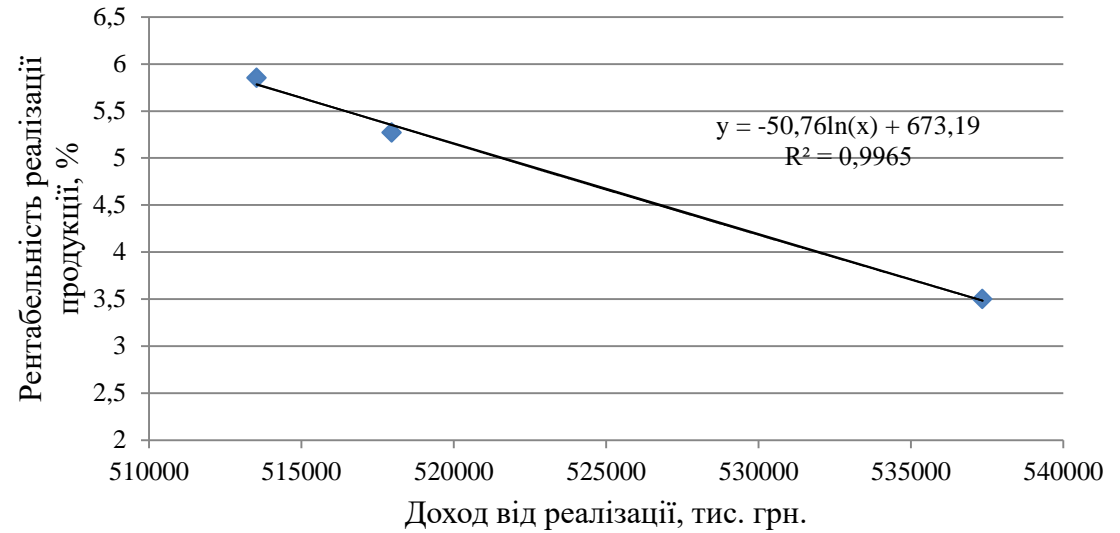

Рисунок 3.2 – Вплив собівартості реалізованої продукції (X_2) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізації його продукції (Y_1)

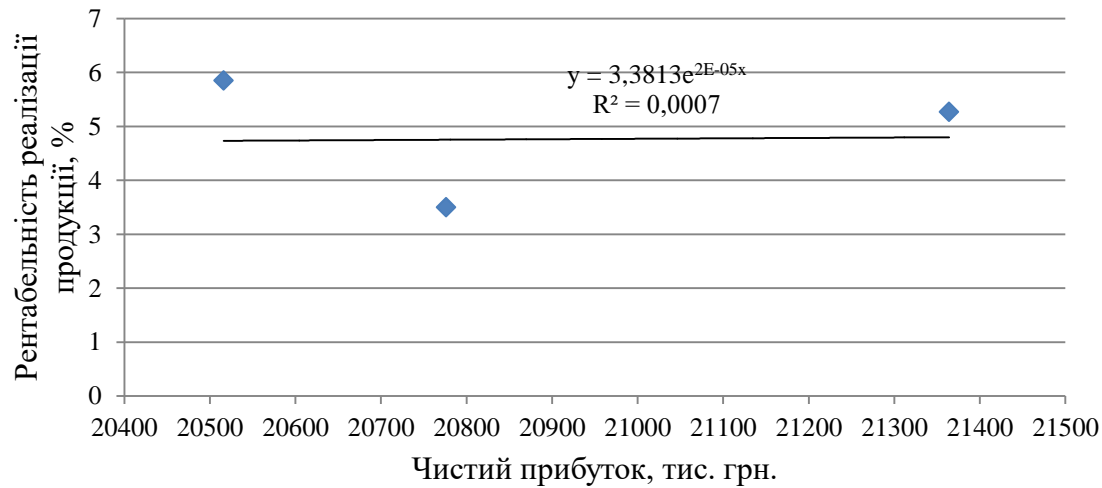

Рисунок 3.3 – Вплив чистого прибутку (X_3) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізованої продукції (Y_1)

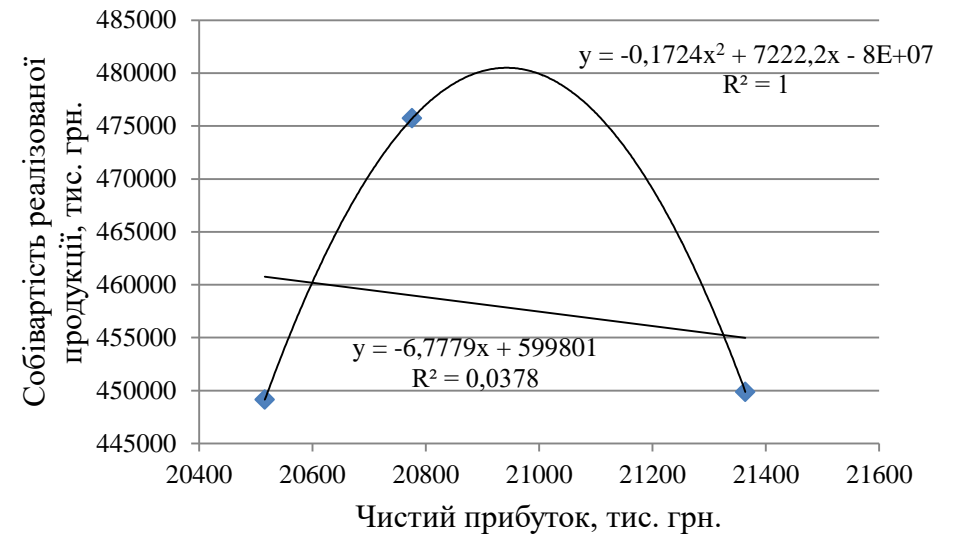
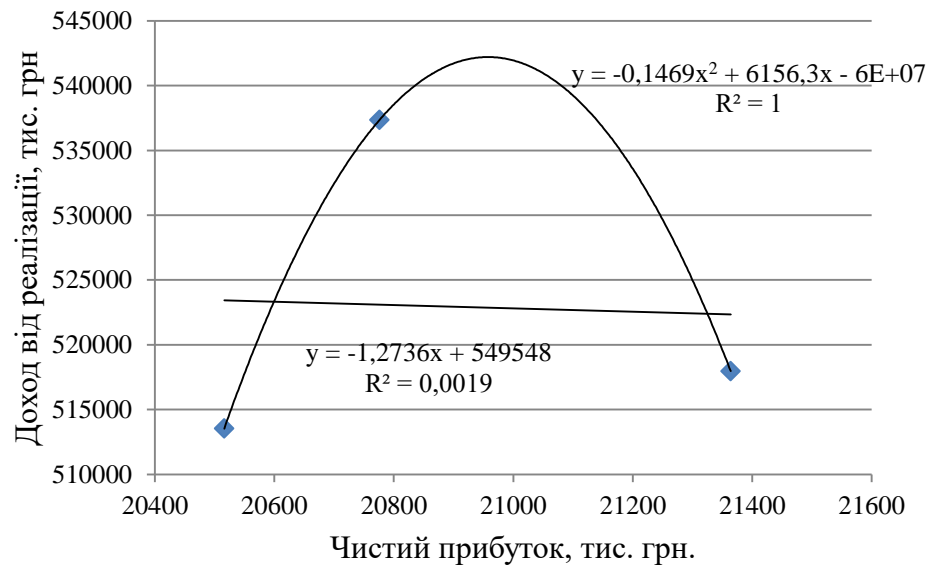

Рисунок 3.4 – Взаємозв'язок між доходом (X_1), собівартістю (X_2) та чистим прибутком (X_3) ТОВ «MatroLuxe»

Рисунок 3.5 – Вплив вартості активів (X_4) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність використання його активів (Y_2)

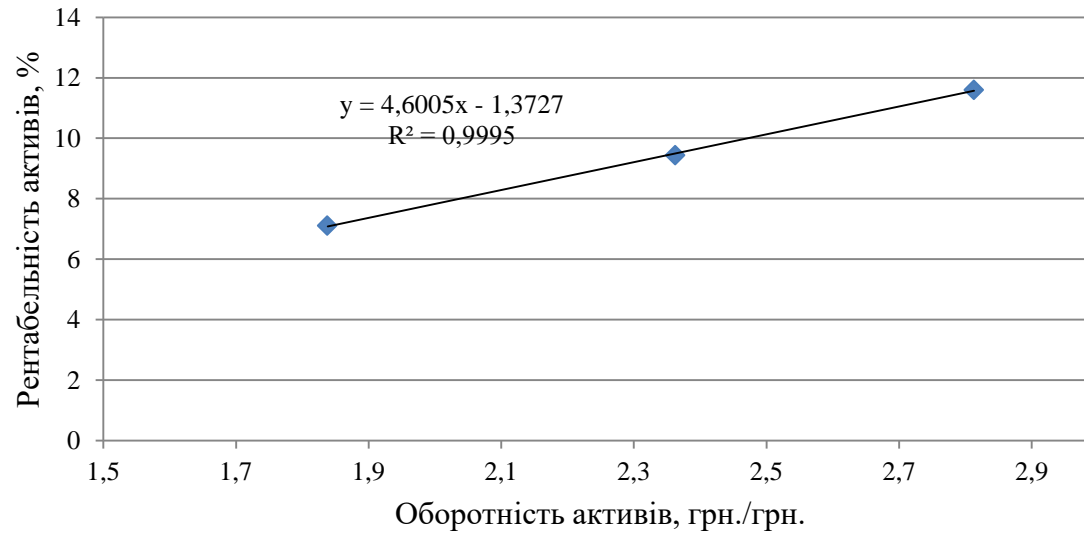
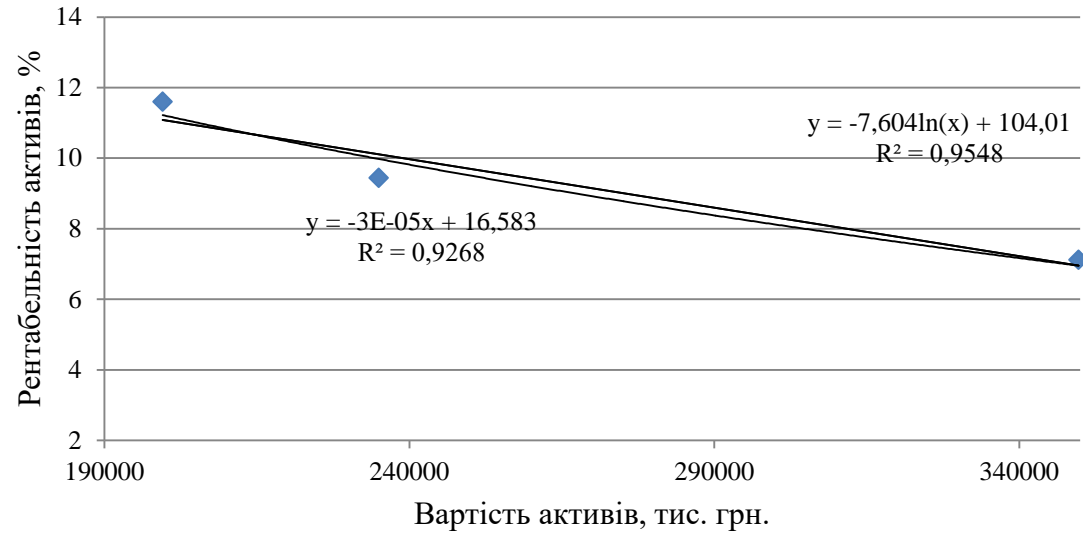
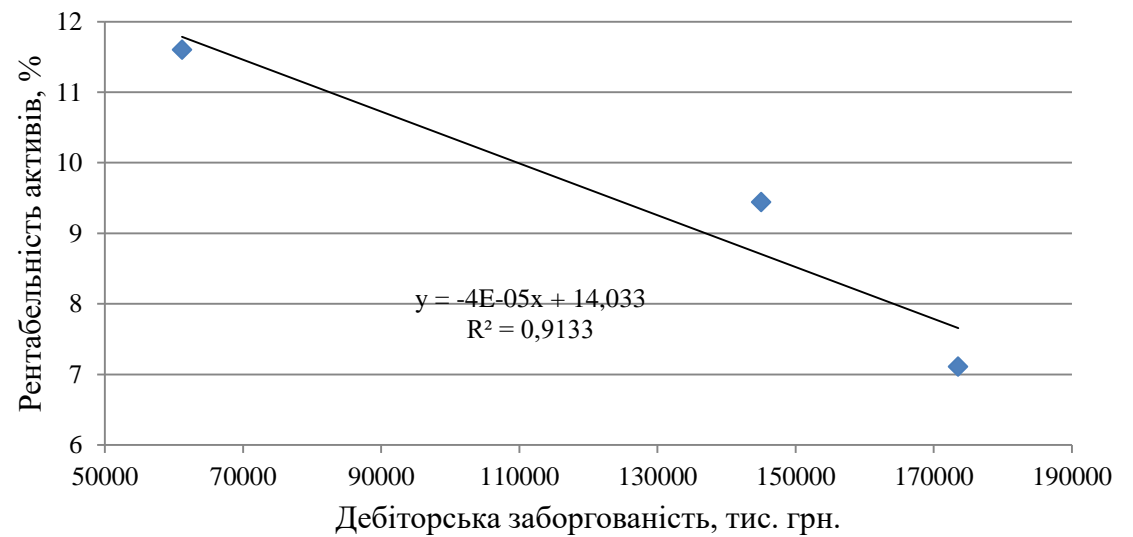
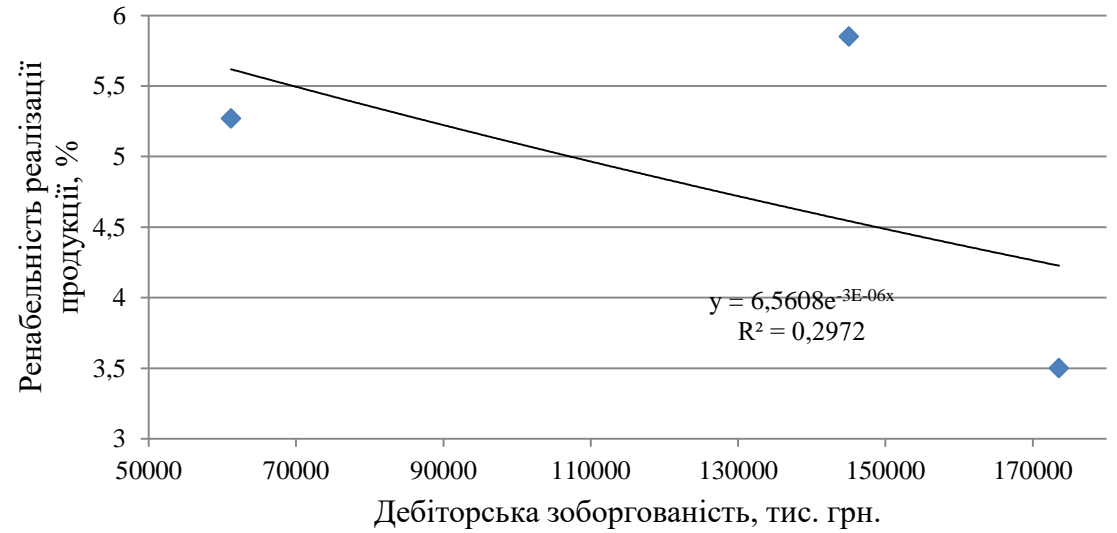

Рисунок 3.6 – Вплив рівня оборотності активів (X_5) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність використання його активів (Y_2)

Рисунок 3.7 – Вплив суми дебіторської заборгованості (X_6) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізованої продукції (Y_1) та рентабельність активів (Y_2)

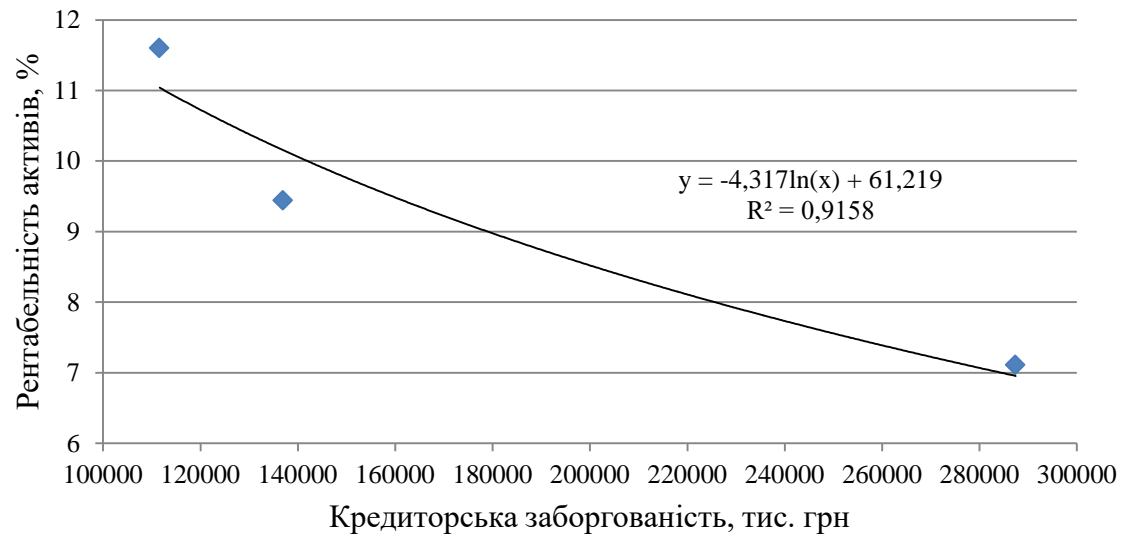
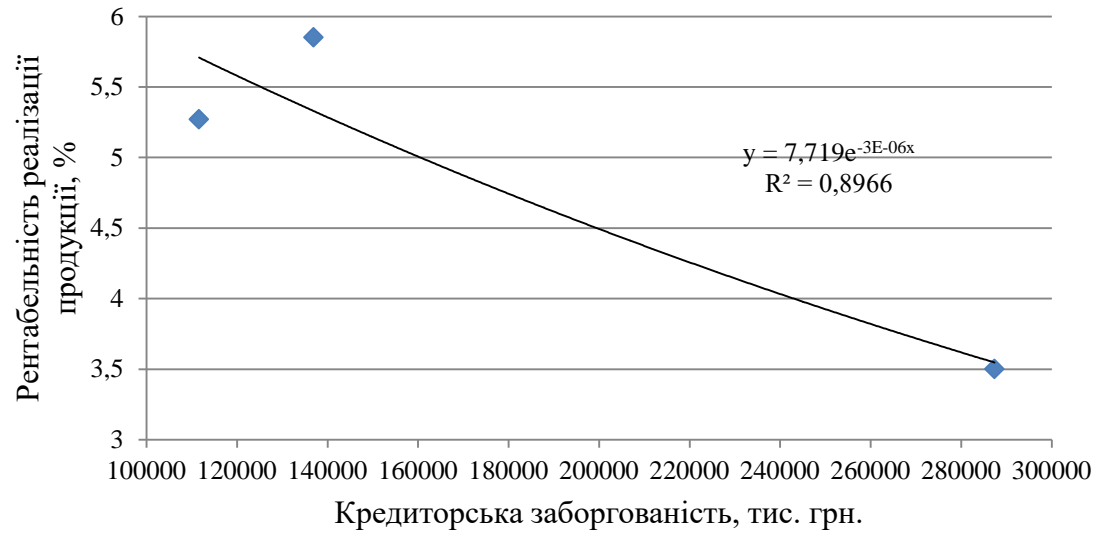

Рисунок 3.8 – Вплив суми заборгованості по кредитах (X_7) ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізованої продукції (Y_1) та рентабельність активів (Y_2)

Таблиця 3.2 – Результати оцінювання впливу факторів, що характеризують економічний механізм функціонування ТОВ «MatroLuxe» на рентабельність реалізації продукції (Y_1) та рентабельність активів (Y_2)

Фактор	Назва показника	Рівняння залежності	Рівень впливу			
			R^2	Коефіцієнт кореляції	Рейтинг	
					Y_1	Y_2
X_1	D від реалізації, тис. грн.	$Y_1 = -50,761 \ln(X_1) + 673,19$	0,9965	0,93	1	
X_2	C реалізованої продукції, тис. грн.	$Y_1 = -37,95 \ln(X_2) + 499,47$	0,9551	0,91	2	
X_3	Π чистий, тис. грн.	$Y_1 = 3,3813e^{2E-0,5X_3}$	0,0007	0,11	5	
X_4	Вартість активів, тис. грн.	$Y_2 = -7,604 \ln(X_4) + 104,01$	0,9548	0,89		2
X_5	Оборотність активів, грн./грн.	$Y_2 = 4,6005X_5 - 1,3727$	0,9995	0,95		1
X_6	Дебіт. заборгованість, тис. грн.	$Y_1 = 6,5608e^{-3E-0,6X_6}$	0,2972	0,42	4	4
		$Y_2 = -4E - 0,5X_6 + 14,033$	0,9133	0,83		
X_7	Кредит. заборгованість, тис. грн.	$Y_1 = 7,719e^{-3E0,6X_7}$	0,8966	0,86	3	3
		$Y_2 = -4,317 \ln(X_7) + 61,219$	0,9158	0,84		

Що стосується впливу вартості активів MatroLuxe і її впливу на рентабельність використання всіх наявних активів підприємства, то залежність відповідає закономірностям (рис. 3.5) з достатньо високим рівнем зв'язку – $R^2 = 0,9548$. При цьому оборотність активів впливає на Y_2 абсолютно у відповідності з принципами економічного механізму – чим більший рівень оборотності тим вища рентабельність використаних активів (рис. 3.6). Саме оборотність у рейтингу впливових показників за рівнем коефіцієнту кореляції займає перше місце (табл. 3.2) у впливі на Y_2 .

Наявність заборгованості, як дебіторської так і кредиторської (які стабільно зростали за аналізований період) негативно впливають на результативні показники, як на Y_1 так і на Y_2 (рис. 3.7-3.8). При цьому сила впливу достатньо висока на обидва види рентабельності з середнім коефіцієнтом кореляції 0,85. Винятком в цих залежностях є вплив суми дебіторської заборгованості на рентабельність реалізації (Y_1) де згаданий коефіцієнт становить всього 0,42.

Проведення факторного аналізу (табл. 3.3) результативних показників Y_1 та Y_2 за 2023 рік порівняно з 2022 роком, виявило вплив на їх величину тих факторів, що використовували при їх розрахунку.

Таблиця 3.3 – Результати факторного аналізу Y_1 та Y_2

Фактор впливу	Результати		
	2022 р	2023 р	Зміна / вплив
R реалізації продукції, % (Y_1)	5,85	3,50	-2,35
- вплив ΦP від операційної діяльності, тис. грн.	25017	14664	-0,85
- вплив інших операційних B , тис. грн.	5351	4214	+0,51
- вплив інших операційних D , тис. грн.	1994	1314	-0,67
- вплив C реалізованої продукції, тис. грн.	449139	475723	-0,54
- вплив B адміністративних, тис. грн.	11765	16253	-0,47
- вплив збутових B , тис. грн.	24253	27805	-0,33
R активів, % (Y_2)	9,44	7,11	-2,33
- вплив чистого прибутку	20516	20776	+0,16
- вплив зміни середньорічної вартості активів	217281	292372	-2,49

Таким чином, провівши кореляційні дослідження та факторний аналіз можна зрозуміти, що для покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe» необхідна розробка заходів по інтенсифікації процесу продажів для збільшення доходів підприємства та зменшення витрат.

3.2. Рекомендації щодо покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe»

Для збільшення доходу від реалізації продукції нашого підприємства необхідно враховувати, що представлений асортимент вирізняється достатньою якістю та має достойне упакування. Все це сприяє просуванню товару на освоєних та нових ринках продажу. Формування ж структури асортименту, що найкраще продається і забезпечує найбільший рівень маржі є значущим і залежить від кількох факторів, включаючи можливості компанії, а також зміну умов реалізації (кількість покупців, умови ринку, регулювання цін).

Відомо, що для того щоб визначитися з ефективною структурою асортименту продукції, компанія повинна орієнтуватися не тільки на роздрібний бізнес, але і на кінцевих споживачів.

Для розробки заходів ми використали методику оцінки конкурентоспроможності бізнесу, яка для підприємств подібних нашому рекомендує за основу вибору оптимального асортименту враховувати в першу чергу думку споживачів продукції підприємства.

Тому пропонується справедливий і простий спосіб для забезпечення інтенсифікації продажів, який потребує невеликих витрат часу та коштів та дозволяє проводити самостійне дослідження без залучення сторонніх осіб.

Продукція ТОВ «MatroLuxe» реалізується як через власну мережу магазинів, так і в роздрібних меблевих магазинах інших торгових марок та власників, а також за допомогою інтернет-продажів. Спосіб реалізації

продукції, незалежно від місця її продажу, можна розглядати як деякі функції з різним рівнем важливості з точки зору клієнта. Ці рекомендації можуть допомогти підприємству визначитися з концепцією продажів під час створення нових точок реалізації або визначити ефективність продажів для вже існуючих магазинів. До таких параметрів рекомендується включити:

1. Асортимент продукції, з точки зору його широти (розмаїття товарних груп) і глибини (кількість моделей в одній товарній лінії).

2. Комплекс послуг, в тому числі: допомога у виборі товару, допомога з доставкою та в установці, пояснення принципів експлуатації, фінансові послуги (відкриття кредиту), різноманітні додаткові послуги під час відвідування торгової точки чи виставкового залу (обмін валют, паркування автомобіля тощо).

3. Рівень цін і динаміка їх зміни відповідно до зміни різноманітних умов зовнішнього середовища (ціни конкурентів, зміна сезону тощо).

4. Розташування магазинів, їх доступність (залежить від часу походу по магазинах).

5. Години роботи торгових точок та час перебування в ньому, що залежить від зручності пошуку потрібного товару, наявності черг на касі і т.п.

6. Рівень обслуговування (кваліфікація персоналу): атмосфера магазину, яка залежить від оформлення інтер'єру, рівня чистоти, розташування товарів, освітлення, фонової музики тощо.

Перелічені параметри можуть служити клієнтам критерієм вибору способу купівлі продукції MatroLuxe – через торгову мережу чи інтернет. Завдання підприємства в цьому випадку полягає в тому, щоб творчо підійти до підбору концепції виставкових залів у магазині. Тобто забезпечити такі його особливості, які відповідають очікуванням цільового сегмента споживачів і відрізняють його від інших магазинів, які реалізують подібну продукцію, що забезпечує йому конкурентоспроможність та покращує показники продажів.

Для реалізації запропонованого підходу необхідні наступні дії:

1. Збір інформації у покупців, які залишають магазин (анкетування).
2. Визначення рівня задоволеності споживачів на основі опрацювання питань оцінки магазину.
3. Розробка рекомендацій щодо підвищення рівня продажів.

На основі анкетування відвідувачів точки продажу продукції MatroLuxe за даними маркетингового відділу підприємства отримано інформацію представлену в табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Середньозважені результати обробки анкет відвідувачів виставкової зали та магазинів ТОВ «MatroLuxe»

Параметр	Рівень важливості параметра для відвідувачів	Оцінка рівня задоволеності (за 5-ти бальною шкалою)
Якість обслуговування	642	4,5
Рівень цін	641	3,4
Асортимент	638	4,8
Рівень гігієнічних характеристик приміщення	552	4,7
Розміщення товару	480	4,3
Кваліфікація персоналу	330	3,8

За результатами даних табл. 3.4 видно, що найбільшою проблемою при ознайомленні потенційних клієнтів з асортиментом продукції підприємства є недостатньо висока кваліфікація персоналу, який повинен в повній мірі володіти інформацією, щоб пояснити покупцеві всі характеристики продукції.

Розуміння претензій покупців до їх обслуговування в точках продажу забезпечить підприємству можливість їх врахування в майбутньому та по можливості виправлення власних помилок. Так як навіть при найкращій якості продукції погано організований продаж впливає на бажання купити товар. Для реалізації заходу з опитування клієнтів на постійній умові (наприклад, раз у квартал) для дослідження споживчого попиту необхідно сформувати адекватні діяльності підприємства анкети. Їх можна запропонувати декілька варіантів, які б містили питання щодо вимог та побажань клієнтів – по обслуговуванню клієнтів, по якості продукції тощо. А

відділу збуту підприємства необхідно обробляти такі анкети та вести облік попиту на кожен вид товару із асортиментних груп та виходити з пропозиціями щодо врахування такої статистики при формуванні планів виробництва та реалізації.

Для реалізації заходу необхідно купити або розробити самостійно спеціальну комп'ютерну програму, яка б допомогла в процесі автоматизації обробки даних опитувань та прогнозувати зміни споживчого попиту та цін. Це забезпечило б постійне відслідковування ринку та прийняття своєчасних управлінських рішень щодо асортименту, способу продажів тощо.

До витрат на впровадження цього заходу відносимо вартість інформаційної системи та її обслуговування, а також заробітну плату додатково прийнятого спеціаліста, який буде з нею працювати та технічно обслуговувати. Зведені витрати на впровадження відображені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Витрати на заходи з покращення продажів при використанні анкетування клієнтів

Види витрат	Сума, тис. грн.
Придбання комп'ютерного устаткування та розробка програми з обробки анкетної інформації	125
Технічне обслуговування програмного забезпечення	20
Заробітна плата спеціаліста з обробки даних за рік	300
Всього	445

Якщо спрогнозувати збільшення обсягів збуту продукції при використанні вказаного підходу всього на 0,15% від суми доходу 2023 року, то в гривневому еквіваленті це складе

$$\Delta D = 0,0015 \times 513531 = 770,3 \text{ тис. грн.},$$

тоді рентабельність запропонованого заходу становитиме

$$R_1 = \frac{770,3}{445,0} \times 100 = 173 \%$$

Також одним із факторів, який впливає на функціонування підприємства є його витрати. На жаль у нас немає доступу до інформації про величини витрат на виробництво основних видів продукції із асортименту підприємства. Але так як підприємство займається доставкою сировини на підприємство та продукції по магазинам або безпосередньо до покупця, прийнято рішення про розгляд способу оптимізації саме цих витрат.

Основним резервом в економії транспортних витрат може бути використання методів логістики. Основним її принципом, як відомо, є оптимізація витрат, в тому числі за рахунок дотримання оптимальних вантажоперевезень та формування транспортних потоків з урахуванням дальності маршрутів доставки.

Економія за рахунок масштабів вантажоперевезень пов'язана в основному з принципом ефективного використання потужності. Тобто чим більше вантаж, тим менше вартість транспортування на одиницю маси вантажу. Подібним чином оптимізуються витрати і у випадку коли при використанні більш потужні види транспорту обходяться підприємству дешевше за одиницю вантажу, ніж менш потужні. Економія за рахунок масштабів вантажоперевезень виникає внаслідок того, що постійна частина транспортних витрат розподіляється між усіма вантажами, і що чим він більший, тим меншими будуть питомі витрати на одиницю маси. У складі витрат на транспортування постійні витрати включають адміністративні витрати, кошти на обробку транспортних замовлень, втрати пов'язані з простоями транспортних засобів, витрати на оформлення платіжних документів та експлуатаційні (операційні) витрати. Ці витрати вважаються постійними, оскільки їх величина не залежить від розміру (маси та габаритів) вантажу.

Економія за рахунок відстані маршруту пов'язана з тим, що чим довшим є маршрут, тим меншою вартість перевезень на одиницю відстані. Наприклад, доставка одного вантажу на відстань 800 км коштує дешевше, ніж доставка двох вантажів (однакової ваги) на відстань 400 км. Цей ефект

також відомий як принцип зниження, оскільки питомі витрати на одиницю маршруту зменшуються зі збільшенням відстані транспортування. Технічно економія за рахунок відстані транспортування виникає з тих же причин, що й економія за рахунок маси вантажу. Витрати ж пов'язані із завантаженням і розвантаженням транспортного засобу слід класифікувати як змінні витрати на кожен одиницю шляху. Чим довший маршрут, тим на більшу відстань розподіляються ці витрати, що й призводить до менших транспортних витрат на одиницю шляху з доставки вантажу.

Ці принципи слід враховувати при оцінці стратегій альтернативних транспортних послуг – чи то формування власного транспортного парку чи використання на оплатній умові спеціалізованих фірм з надання транспортних послуг. Але яким би не був вибір, необхідно прагнути до максимального завантаження автотранспорту та максимальної довжини маршрутів їх руху.

Вартість транспортування має бути такою, щоб логістичні витрати були мінімально можливими в даних умовах. Це досягається шляхом встановлення балансу між транспортними витратами та якістю транспортних послуг, які вимагають швидкості та надійності транспорту. Надійність характеризується постійною частотою і тривалістю транспортування, що дозволяє зменшити втрати запасів і підвищити ефективність логістики.

Основними напрямками оптимізації транспортних витрат можуть бути: зниження витрат за рахунок скорочення витрат робочого часу,

Аналіз показує, що підприємство в сфері перевезень не на повну потужність використовує транспортні засоби, що відображається на втратах робочого часу водіїв (табл. 3.6).

Зменшення втрат робочого часу, які викликані причинами, пов'язаними з трудовою дисципліною, можуть бути резервом економії фонду заробітної плати. При цьому це не вимагає додаткових інвестицій і дозволяє отримати швидку віддачу. Щоб мінімізувати втрати робочого часу, необхідне вдосконалення процесу організації праці водіїв.

Таблиця 3.6 – Результати дослідження втрат робочого часу водіїв з перевезення вантажів для ТОВ «MatroLuxe»

Показники	2022 р.	2023 р.	Зміна, нат. од.
Облікова чисельність, осіб	8	8	-
Відпрацьований водіями час, год.	15165	14120	-1045
Кількість робочих днів	240	238	-2
Тривалість зміни, год.	7,8	7,7	-0,1
Час відпрацьований одним водієм, год.	1872	1833	-39
Витрати на ЗП водіїв, тис. грн.	1728	1872	+144
Витрати на ЗП водіїв, тис. грн./год.	0,114	0,133	+0,019
Перевитрати фонду ЗП водіїв, тис. грн.	-	28,1	-

Для скорочення транспортних витрат необхідно також приділяти особливу увагу витратам пального. В структурі витрат на перевезення вартість пального та інших експлуатаційних матеріалів становить біля 15% вартості транспортування. Удосконалення конструкцій транспортних засобів, дбайливе витрачання палива, очищення та переробка масла, розробка ефективної системи матеріального заохочення водіїв до економії палива – ось заходи, які можуть призвести до зниження цієї частини витрат.

Зменшити витрати палива транспортними засобами рекомендується за рахунок покращення технічного стану рухомого складу, правильного регулювання машин та устаткування з їх заправки паливом. Зменшення витрати палива може бути досягнуто в результаті застосування різних методів диференціації норм його споживання в залежності від маршруту з урахуванням стану дорожнього покриття, інтенсивності руху, довжини шляху, а також в результаті належної організації використання пального. Облік і контроль використання масел також забезпечує зниження їх витрати.

Розглядаючи питання контролю витрат палива, можна звернути увагу на те, що на всіх виробництвах, де контролюється витрата рідини, будь то колонки АЗС або водопроводи, використовуються витратоміри. Тому найкращим рішенням для контролю витрат пального на MatroLuxe є використання таких витратомірів, роздрібна ціна яких становить близько 0,4 тис. грн./од. Вважається, що при використанні принципів контролю витрат пального, ефективними вони є якщо транспортний засіб споживає більше

1000 л палива на місяць. Тобто у випадку з ТОВ «MatroLuxe» це є необхідним.

Крім вартості такого лічильника, є ще низка витрат на його встановлення. Порівняння величини витрат пов'язаних з використанням автомобільного транспорту нашим підприємством представлено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Витрати ТОВ «MatroLuxe» до та після впровадження заходів з контролю витрат пального, тис. грн.

Вид витрат	2023 р.	Після впровадження	Зміна, %
Паливо-мастильні та експлуатаційні матеріали	5216,2	4433,8	-15,0
Матеріальні затрати в межах операційних	438970	438187,6	-0,2

Тож бачимо, що при впровадженні контролю за витрачанням пального для транспортних засобів, MatroLuxe може забезпечити їх економію в обсязі 782,4 тис. грн., що на 15% менше рівня 2023 року. Зрозуміло, що при порівнянні ми використовували ціни та обсяги використання пального на рівні 2023 року.

Питома вага паливо-мастильних та експлуатаційних матеріалів в матеріальних затратах в 2023 році становила

$$ПВ_{\%} = \frac{5216,2}{438970,0} \times 100 = 1,2 \%,$$

і впровадження запропонованого заходу дасть можливість підприємству оптимізувати операційні витрати в статті матеріальні затрати на 0,2%.

Таким чином, підводячи підсумок можливої оптимізації економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe» сформуvalи результативні показники (табл. 3.8).

При отриманні позитивного приросту по величині доходу в сумі 1580,8 тис. грн. навіть при додатковій величині витрат в 520,0 тис. грн. рентабельність впровадження заходів дорівнюватиме

$$R = \frac{1580,8}{520,0} \times 100 - 100 = 204\%.$$

Таблиця 3.8 – Результати покращення економічного механізму шляхом впровадження запропонованих заходів

Сутність заходів	Витрати, тис. грн.	Приріст доходу, тис. грн.	Результат впровадження
1. Використання інформації після опитування потенційних споживачів (анкетування)	445,0	770,3	Розуміння вимог споживачів до продукції підприємства, інтенсифікація продажів
2. Зменшення втрат робочого часу водіїв за рахунок покращення організації перевезень	-	28,1	Оптимізація витрат з доставки матеріалів на підприємство та продукції в місця їх реалізації або
3. Контроль за витратами паливно-мастильних та експлуатаційних витрат	75,0	782,4	безпосередньо до споживача
всього	520,0	1580,8	Покращення економічного механізму функціонування

При використанні зазначених пропозицій позитивно зміниться рівень доходу від реалізації (рис. 3.9) та рентабельності продажів (рис. 3.10).

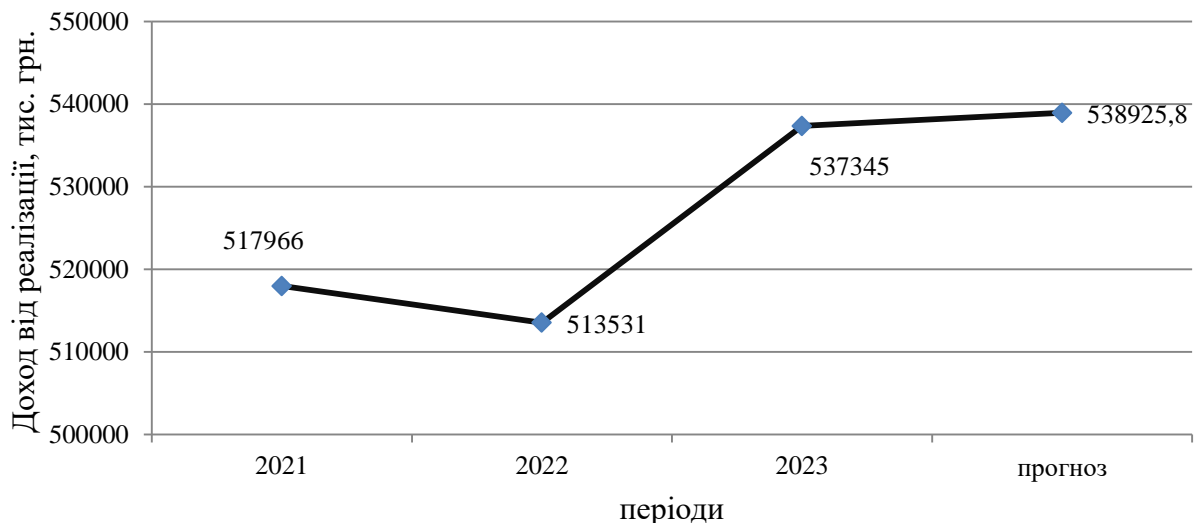

Рис. 3.9 – Результат впливу запропонованих заходів на дохід від реалізації

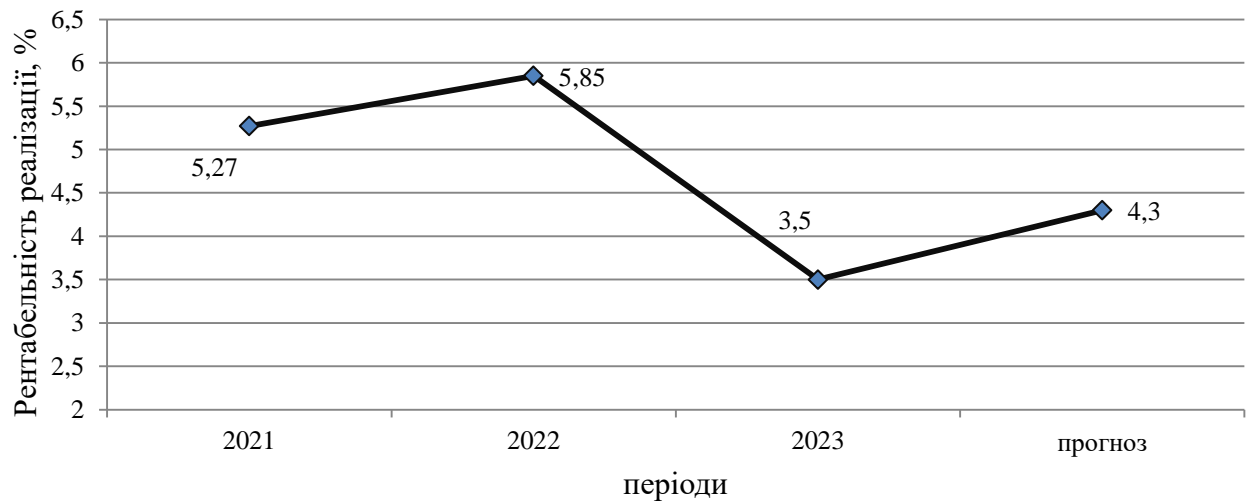

Рис. 3.10 – Результат впливу запропонованих заходів на рентабельність від реалізації продукції

Враховуючи розраховані прогностні результати впровадження заходів з оптимізації економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe» шляхом інтенсифікації продажів та зменшення витрат на транспортування отримали позитивний ефект. Загальна величина доходу від реалізації порівняно з 2023 роком може збільшитися на 1580,8 тис. грн., а рентабельність від реалізації збільшиться на 0,8%. Отримані результати показують економічну доцільність їх застосування для забезпечення покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe».

ВИСНОВКИ

На основі теоретичного вивчення сутності економічного механізму функціонування підприємства та методології оцінювання його ефективності; дослідження специфіки діяльності та його результатів на виробничо-торгівельному підприємстві (в умовах ТОВ «MATROLUXE») та зокрема ефективності його економічного механізму в процесі виробництва та реалізації продукції з розробкою пропозицій щодо покращення ефективності економічного механізму виявили, що:

1. Економічний механізм функціонування підприємства об'єднує в собі сукупність організаційних та економічних форм та методів впливу на господарську діяльність з метою досягнення поставлених цілей та забезпечення максимального рівня поточної результативності та підвищення ефективності в майбутньому.

2. Існують різні підходи щодо тлумачення поняття економічного механізму, які формувалися у відповідності з умовами здійснення діяльності підприємств. При цьому основними елементами економічного механізму є механізм ринкового регулювання, внутрішній механізм управління та механізм державного регулювання.

3. Організаційно-економічні умови успішного функціонування підприємства в ринкових умовах передбачають врахування особливостей виробничо-господарської діяльності. При цьому важливо розуміти, що величина ефективності діяльності залежить від адекватності вибору продукту, рівня конкуренції, обсягів виробництва та структури зниження витрат. Важливим також є впровадження інноваційного підходу і бажано у всіх функціональних напрямках підприємства з урахуванням наявних ризиків та способів їх зниження.

4. Методика оцінки ефективності функціонування підприємств здійснюється за певними показниками та критеріями з використанням певних

алгоритмів розрахунку. Розглянуто сутність основних методик оцінювання ефективності функціонування економічного механізму підприємства – ССП, ФСА, EVA, EM та статистичні методи аналізу ефективності функціонування. В загальному вигляді ефективність – це рівень використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів підприємства з метою досягнення економічного результату (прибутку), а тому елементами ефективності є результативність, економічність, впровадження інновацій, якість продукції та умов праці. В умовах ринкової економіки підприємства повинні добиватися підвищення ефективності використання всіх наявних у нього ресурсів, що в свою чергу забезпечуватиме підвищення загальної ефективності функціонування економічного механізму, посилення конкурентоспроможності та фінансової стійкості.

5. ТОВ «MatroLuxe» це мультибрендова компанія (заснована в м. Дніпро в 2004 році), яка самостійно виробляє та реалізує свою продукцію, що має широкий асортимент та користується попитом. Підприємство має декілька видів діяльності, основними з яких є виробництво меблів та матраців, що використовує світові передові технології в цій сфері, а відповідно продукція повністю відповідає світовим стандартам якості. При цьому компанія постійно здійснює впровадження нових технологій та розширює асортимент та має відповідні сертифікати. Завдяки використанню якісних та екологічно чистих матеріалів продукція компанії користується популярністю не лише в Україні, а й у країнах Європи. Підприємство має практично повний виробничий цикл – прошивка та розкрій тканин, виготовлення пружинних блоків, майже всі етапи складання меблів та пошиття матраців на автоматичних імпорتنих лініях, а це дозволяє виробнику швидко реагувати на сучасні тенденції та побажання світового меблевого ринку і в результаті якнайкраще задовольняти вимоги та побажання своїх клієнтів.

6. Доход від реалізації продукції за три роки збільшився з 517966 тис. грн. до 537345 тис. грн. – це відповідно склало 4,6%. Собівартість

реалізованої продукції в 2022 році зменшилася на 0,16% порівняно з рівнем 2021 року, а 2023 році збільшилася на 5,9%. Ланцюгове порівняння динаміки цих двох показників свідчить, що приріст доходу був меншим приросту собівартості і навіть в 2022 році коли відбулося зменшення показників (доходу на 0,85%, а собівартості на 0,16%) це свідчить про негативні тенденції в економічному механізмі функціонування підприємства. Чистий же прибуток підприємства мав спадну тенденцію. Так в 2022 році він зменшився майже на 4%, але в 2023 незначно підвищився – всього на 1,3%. За три роки показник зменшився з 21364 до 20776 тис. грн., що становило 2,8%. Найменший рівень чистого прибутку зафіксовано в 2022 році – 20516 тис. грн.

7. Не зважаючи на складну безпекову ситуацію та переміщення підприємства з Дніпра у Львів, його активи зросли за період 2021-2023 роки збільшилася на 75,3%. Доля необоротних активів складала в 2023 році всього 8,2% і за три роки зменшилася на 48,4%, доля оборотних відповідно 91,8% і збільшилася всього на 9,2%. За три аналізовані роки дебіторська заборгованість збільшилася з 61165 до 173556 тис. грн. або 2,8 рази, а кредиторська відповідно з 111585 до 287395 тис. грн. або в 2,6 рази. Рентабельність реалізації продукції змінювалася наступним чином – в 2022 році цей вид рентабельності незначно, але збільшився з 5,27 до 5,85% (тобто на 11,0%), але в 2023 році зменшився до рівня 3,5%, що значно нижче початкового значення. За три роки показник зменшився на 33,6%.

8. ТОВ «MatroLuxe» здійснює діяльність в умовах ринкової моделі, яка передбачає активне створення можливостей для бізнесу з урахуванням економічної та фінансової свободи. При цьому такий підхід вимагає від підприємства розуміння своїх можливостей та створення такої системи управління наявними активами, яка б була здатною забезпечувати ефективність виробничої та збутової політики, їх адекватну адаптацію до ринкових умов та можливість динамічного розвитку в бік покращення. Саме системний підхід до поступового, впорядкованого та постійного

удосконалення економічного механізму нашого підприємства повинно забезпечити йому покращення результатів функціонування в усіх аспектах. Для виявлення резервів підвищення ефективності економічного механізму було прийнято рішення про дослідження впливу доходу, собівартості, вартості активів та рівня їх оборотності, заборгованістю на рентабельність реалізації продукції та рентабельності активів.

9. Досить високий рівень впливу на рентабельність реалізації має собівартість реалізованої продукції (достовірність апроксимації становить 0,9551, а коефіцієнт кореляції 0,91). Вартість активів MatroLuxe впливає на рентабельність використання активів підприємства також з достатньо високим рівнем зв'язку – $R^2 = 0,9548$. Саме оборотність у рейтингу впливових показників за рівнем коефіцієнту кореляції займає перше місце (0,95) у впливі на рентабельність активів. Наявність заборгованості, як дебіторської так і кредиторської (які стабільно зростали за аналізований період) негативно впливають на результативні показники. При цьому сила впливу достатньо висока на обидва види рентабельності з середнім коефіцієнтом кореляції 0,85. Винятком в цих залежностях є вплив суми дебіторської заборгованості на рентабельність реалізації де згаданий коефіцієнт становить всього 0,42.

10. Результати кореляційних досліджень та факторного аналізу засвідчили, що для покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe» необхідна розробка заходів по інтенсифікації процесу продажів для збільшення доходів підприємства та зменшення витрат.

11. Реалізація запропонованих заходів з використання інформації після опитування потенційних споживачів в результаті їх анкетування дасть можливість підприємству розуміти їх вимоги до продукції підприємства та відповідно інтенсифікує продажі, що забезпечить ТОВ «MatroLuxe» додатковий дохід в 770,3 тис. грн.; оптимізація витрат з доставки матеріалів на підприємство та продукції в місця їх реалізації шляхом зменшення витрат робочого часу водіїв та контролю за витрачанням паливно-мастильних й

експлуатаційних витрат забезпечить економію і приріст доходу в обсязі 810,5 тис. грн.

12. При отриманні позитивного приросту по величині доходу в загальній сумі 1580,8 тис. грн. навіть при додатковій величині витрат в 520,0 тис. грн. рентабельність впровадження заходів дорівнюватиме 204%. При впровадженні запропонованих заходів прогнозна величина доходу від реалізації збільшиться на 0,3%, а рентабельності від реалізації на 0,8%. Таким чином, ці результати показують економічну доцільність їх застосування для забезпечення покращення економічного механізму функціонування ТОВ «MatroLuxe».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України : документ 436-IV, станом на 09.03.2024 р., підстава - 3597-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий кодекс України : документ 2755-VI, станом на 13.03.2024 р., підстава – 3553-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>.
3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/Економічний механізм](https://uk.wikipedia.org/wiki/Економічний_механізм).
4. Економічна енциклопедія. У 3 Т. [відповід. ред. С. В. Мочерний та ін.]. К. : Видавничий центр «Академія»; Тернопіль : Академія народного господарства, 2000. Т.1. 805 с.
5. Максименко І. О., Бокій В. І. Про деякі підходи до визначення розвитку та механізму управління підприємством. *Проблеми економіки організацій та управління*. Вісник КНУТД, 2017. № 1. С. 121-125.
6. Князь С. В. та ін. Метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій. *Вісник Університету Банківської справи Національного банку України*, 2022. № 2(20). С. 97-101.
7. Чаленко А. Ю. Про невизначеність терміну «механізм» в економічних дослідженнях. *Економіка промисловості*, 2018. №3. С. 26-33.
8. Верхоляд І. М. Інвестиційний механізм підприємства: принципи побудови, складові та особливості реалізації. URL : <http://economy.kpi.ua/uk/node/399>
9. Кіпіоро І. М. Механізми активізації інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*, 2015. № 4. С. 111-115.
10. Лисенко Ю., Єгоров П. Організаційно-економічний механізм управління підприємством. *Економіка України*, 2017. № 1. С. 86-87.
11. Гончарук А. Г. Формування загального механізму управління ефективністю підприємства. *Економіка промисловості*, 2019. № 2. С. 164-175.

12. Попова А. О. Визначальні складові економічного механізму великого промислового підприємства, як передумова його сталого функціонування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Секція : Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2018. Вип. 19, Ч.1. С. 174-178.

13. Насад Н. В. Організаційно-економічний механізм діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*, 2022. №3-4(40). С. 82-85.

14. Довгань Л. Є. Формування організаційно-економічного механізму ефективного управління підприємством. URL : <http://ruh.znaimo.com.ua/index-27522.html>.

15. Хоменко І. О., Волинець Л. М., Горобінська І. В. Організаційно-економічний механізм функціонування і розвитку підприємств. *Київський економічний науковий журнал*, 2023. №1. С. 86-92.

16. Бачинський А. Я. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія : Державне управління, 2018. №2. Том 29 (68). С. 52-55.

17. Мельнічук, Л. В., Мартиненко, М. О., Вінник, І. В. Стратегічні напрями державного регулювання торговельної діяльності в Україні. *Економічний простір*, 2020. №163, С. 46-50. URL : <https://doi.org/10.32782/2224-6282/163-8>.

18. Грещак М. Г., Гребешкова О. М., Коцюба О. С. Внутрішній економічний механізм підприємства / за ред. Грещака М.Г. Київ : КНЕУ, 2001. 228 с.

19. Паламарчук О. М. Сутність та формування організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_2/Palamarchuk.pdf.

20. Бондарчук О. М., Сахновська А. О. Принципи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та менеджмент сучасних організацій: проблеми теорії та практики*: міжнародна науково-практична інтернет-конференція. Кривий Ріг. 2024. С. 75-78.

21. Ткаченко Т. П. Організаційно-економічний механізм забезпечення прибутковості підприємства. *Науково-технічний розвиток : економіка, технології, управління*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції. / уклад. А. Ю. Погребняк. К. : НТУУ «КПІ», 2013. URL : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/4364>.
22. Назаренко І. Ф. Генезис економічної сутності прибутку в умовах ринкової економіки. *Інфраструктура ринку*, 2022. Вип. 65. С. 29-37.
23. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. Василь Старко. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 244 с.
24. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rada-z-finansovoyi-stabilnosti-pogodila-kontseptsiyu-stvorenniya-v-ukrayini-sistemi-strahuvannya-voyennih-rizikiv>.
25. Михалюк Н, Балаш Л., Гринишин Г. Управління в системі економічного механізму. *Аграрна економіка*, 2018. №1-2, Том 11. С. 29-36.
26. Kaplan Robert S., Norton David P. The balanced scorecard: Translating strategy in action (Збалансована система показників. Від стратегії до дії). Вид. «Олімп-бізнес», 2017. С. 320.
27. Ковальчук Н. О., Гаватюк Л. С., Єрміїчук Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 336 с.
28. Stewart B., Stern D. The Quest For Value. The EVA management guide. New York : Harper Business, 1999.
29. <https://matroluxe.com/pro-kompaniyu>.
30. https://zaxid.net/kompaniya_matroluxe_pereyihala_z_dnipra_u_lviv_pro_virobnitstvo_n1560281.
31. Чернишова Л. В. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: перспективи розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* : зб. наук. праць; за ред. : В. В. Коваленко (голов. ред.). Одеса: Одеський національний економічний університет, 2022. № 8 (297). С. 40-47.

32. Шестерняк М. М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2018. Вип. 20. Ч. 3. С. 158-161.
33. Черниш С. С. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2019. 312 с.
34. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч. посіб. 3-тє вид. К. : Знання-Прес, 2022. 263 с.
35. Череп А. В., Гамова О. В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : Кондор, 2020. 268 с.
36. Ткаченко І. П., Фрунза С. А., Штець Т. Ф. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 346 с.
37. Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу : навч. посіб. К. : МАУП, 2021. 148 с.